

У тих, хто бажає читати «МК» і в 1991 році,
для передплати ще є 15, 16, 17, 18, 19 і 20 грудня

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комунар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

Виходить з 6 грудня
1939 року

№ 52 (4131).

СУБОТА

15

ГРУДНЯ
1990 р.

Ціна 8 коп.

Ніхто
нічого
певного не знає...
Фрази «Ну, пока, може,
побачимося...» замість
«Щасливого Нового року!» —
буденність.

Певняк
2
речі—

6 керебе і 61103: вартість та індекс 52-х номерів «МК»-91.
А ще це:
«гарячі» події, поради, пісні, кросворди,
актори, реклама, спорт, любов, програми ТБ,
знайомства, поезія, історія...

ЯК ЖИТИМЕМО, КОЛИ НЕ ПОМРЕМО?

11 грудня у громадсько-політичному центрі обкому партії (колишньому Будинку політосвіти) відбулася зустріч працівників «Молодого комуніста» з журналістами районних і міських газет, котрі пишуть на молодіжні теми. Віз зустріч завідувач відділом ідеології і культури обкому комсомолу Анатолій Стоян. Він запропонував, зокрема, обговорити статтю першого секретаря обкому ЛКСМУ (МДС) С. Снопкова, де йдеться про можливе закриття газети, відповідь на цю статтю редколегії «МК», ситуацію з майбутніми виборами редактора «МК», «сексуальне навантаження» газети тощо.

Комуністів було 5, а журналістів інших видань — 6, але розмова вийшла не нудною, хоча й зводилася іноді до дискусій між нашими газетярками і А. Стояном як представником організації-засновника. Всім іншим тоді доводилося бути просто свідками обговорення хронічно болісних для «МК» і обкому ЛКСМУ (МДС) тем — стилю взаємин між ними. «Комуністів» вкотре заявляли про свою націленість на взаємне поглиблення всіх питань, у тому числі й щодо редактора, а з вуст А. Стояна прозвучали слова про те, що засновник повинен «диктувати» свою лінію...

Журналісти інших видань поставили нам багато запитань. Виходячи з них, нам здалося, що, скажімо, добровеличківська і новомірогородська районки (їх представляли В. Ровний і Т. Вороніна) значною мірою знаходяться у полі тяжіння старих уявлень про роль газети («Що там Закон про пресу, якщо хто платить, той музику замовляє»). Р. Немцев («Вечірня газета», Кіровоград) нагадав, що згідно із Законом про пресу ніхто не може нав'язувати журналістові своє світосприйняття. Коли зайшла мова про висвітлення комсомольської тематики, О. Бондар («Освітнякський гарт», Кіровоградський педінститут) зауважив: «Якщо писати про комсомол який він є, скажуть: «Ви паплюжите». Писати сьогодні про те, яким він повинен бути — застаріло». Якщо у цій фразі і є перебір, то дуже невеликий. Говорилися про те, що комсомольські працівники (ось хто б найліпше міг пропагувати ідеї та справи засновника!) до газети практично не пишуть.

Було висловлено кілька слушних зауважень. Наприклад, що в «МК» малувато повідомлень із районів, особливо віддалених, що слід обережніше писати на теми особистого життя. Обговорили кілька публікацій. Для деякого було новою, що наша газета дає слово людям протилежних політичних поглядів. Політична нота найголосніше звучала в словах А. Стояна, особливо коли він цитував (як такі, що «йдуть у розріз із позицією засновника») вихоплені з контексту фрази матеріалів нашої газети. Така акцентуація здалася нам штучно перебільшеною, оскільки політична тематика займає мізерну частину газетної площі.

Кор. «МК».

КОЖНОМУ — СВОЄ

Сьогодні, почувши з будь-яких джерел інформації (чи то по радіо, чи від сусіда) звістку про чергову зустріч за «круглим столом», колегію, семінар, нараду, середньостатистичний кіровоградець уже не махає байдужою рукою: хай, мовляв, тішаться. Тепер, доконтинентальні сувенірами купонами і коров'ячими кістками місцевого виробництва, вільний громадянин вільних (читай: від товарів) полиць, у кращому разі стиха лається: «пробалакали» вже й так все, що могли...

Спішу заспокоїти читачів — те, про що говорилось на недавній колегії, в якій узяли участь працівники обласного управління внутрішніх справ, облспоживспілки та обласного управління торгівлі, давно вже «пробалакане». Це, звичайно, продовольчі й промислові товари, яких нема сьогодні і ніхто точно не знає, чи будуть вони завтра. В принципі, про що можна говорити, коли зустрічаються працівники міліції і торгівлі. Одні кажуть про катастрофічну нестачу товару і обложне становище магазинів, інші — про численні зловживання в системі як кооперативної, так і державної торгівлі і не менш катастрофічну нестачу пального.

Про останній аспект треба сказати окремо, бо напівпорожні баки в міліцейських «уазиках», виявляється, можуть стати ще й причиною численних сімейних драм. А вся справа в тому, що коли серед глухої ночі в будьякому магазині спрацює сигналізація, міліцейський наряд привозить туди напівсонну продавщицю і переконавшись, що тривога була безпідставною, залишає жінку милуватися рідними вітринами. Відтранспортувати її додому їм заважає залізний аргумент: нема бензину. Як добиратиметься жінка додому, що їй скаже чоловік — те мало кого хвилює: охоронці порядку поїхали охороняти порядок.

А що робити продавщиці, коли клята сигналізація спрацює раз-по-раз і нічні прогулянки стають ледь не нормою. Де гарантія для її чоловіка, що тепер уже його тривоги безпідставні?

Це було б смішно, якби не було сумно. В усякому разі начальник обласного УВС Ю. Ф. Кравченко, вибачившись за це перед присутніми представниками торговельної сфери і назвавши подібні дії підпорядкованих йому міліціонерів самодурством, пообіцяв, що цього більше не буде. Оце, в принципі, єдиний конкретний результат, який був досягнутий на цій зустрічі. Все інше пройшло в стилі — говорили-балакали... Хто скільки чого вкрав, хто скільки бере за охоронну сигналізацію, але не стереже як треба; кому відшкодувати нанесені збитки; як тепер працювати, керуючись останніми законами й указами...

Закінчилася колегія, роз'їхалися по районах запрошені люди. Одні будуть торгувати (чим?), інші будуть їх контролювати (як?). А покупця залишається купувати (де і що?).

Наш кор.

ПІСНЯ З УКРАЇНИ

9 грудня в Компаніївці на сцені будинку культури відбувся перший тур другого республіканського фестивалю сучасної української пісні «Червона рута». 14 вокально-інструментальних ансамблів, переможці зональних оглядів демонстрували свої таланти і можливості, саю віддаючи українській пісні і, без зайвої скромності, бажання стати переможцями і на цьому етапі. Звичайно, перемога прийшла не до кожного з них. Тих, хто одержав перемогу у першому турі, ми представляємо читачам. Це вокально-ін-

струментальні ансамблі Новоархангельського районного будинку культури (керівник С. Солук) Смолінського будинку культури з Маловисківського району (керівник Ю. Дробот), Новоукраїнського РБК (керівник П. Олійник), районних будинків культури Гайворона (керівник О. Бала-нуцький), Новгородки (керівник П. Бершадський), Компаніївки (А. Ткаченко). Переможцям вручені дипломи і сувеніри. Попереду новий тур змагань, а отже, напружена творча робота.

(Наш кор.)

«НАКАЗ № 027»

Фільм із такою назвою протримався в кіровоградському «Мирі» досить довго. Заявленою в афіші характеристикою «пригодницький» сьогодні не здивуєш, тоді що забало до екрана? А те, що й у задушливих підвальних чи фанерних закутках вестибюлів під респектабельною назвою «відеозали» — мордобій. Ступнями, долонями, ліктями, колінами, головою, спиною — чим попало. Елегантною мовою це називається «східні єдиноборства». Справжні східні, а не зімітовані — бо стрічка північнокорейська.

Демонстрація віртуозних прийомів «вирубання» людини легким порухом тіла оправлена в «Наказі» в сюжет війни північнокорейських «воєнкомуністів» (термінологія фільму) з «противником» — очевидно, південнокорейцями. І, очевидно, в часи присутності на півострові американців. Ну що ж, війна там була, а на війні вбивають, і вбивають жорстоко. Тут жорстокість — герої навіть голозніший, ніж доблесть «північників» — солдатиків мов із картинки. Всі безстрашні, всі за товариша в огонь і воду, командир — батько рідний, і аж дивно, що з поєдинку з переважними силами противника вони вийшли із втратами. Закон жанру фільмів про Штірліца чи «Варіант «Омега» вимагає цілих і неушкоджених героїв у фіналі, а ця казка все ж з елементами реалізму.

А виделка та ніж, які переможці встромлюють кожному другому ворогові в шию чи живіт — це реалізм чи все-таки натуралізм? Який і дітям після 16-ти важко витримати, але показують і меншим.

Глядач на сеансі сидів неоднорідний. Хтось радісно аплодував, коли голозні герої брали гору, інші підсміювалися — надто вже ликом шиті й за вуха притягнуті ці переможці.

Що в фільмі беззаперечно чудове — картини природи. Хоча у заавданні авторів військово-патріотичної стрічки, мабуть, не входило рекламувати свої пейзажі, а все одно блунаєш поглядом по цих горах і луках і думаєш, що неадекватно Корейо завує ще Країною ранкової свіжості...

І. КУЗНЕЦОВА.

Звернення — за 2 пари колгот...

У Кіровограді за рішенням Ленінського райвиконкому відбуваються сходки жителів мікрорайонів. Жителі Калінінського мікрорайону зібралися в обласному будинку працівників держторгівлі.

У вестибюлі реєстрували всіх учасників сходки і запрошених, видавали кожному по талончику, на якому стояв штамп: «Міністерство легкого промисловості. Кіровоградська панчішна фабрика».

Основне питання — обговорення звернення депутата обласної Ради «Про невідкладні заходи по поліпшенню громадсько-політичної обстановки в місті, зміцненню законності і правопорядку».

З інформацією виступили заступник голови Ленінського райвиконкому В. М. Дехтяренко та майор міліції, начальник відділу профілактики Ленінського РВВС В. І. Власенко.

Валерій Миколайович зазначив, що у зверненні депутатів відчувається глибока тривога за той стан, який існує на сьогодні. Засудив дії рухівців, антикомуністичних сил, акції по ліквідації пам'ятників В. І. Леніну, дії депутата С. Хмари. Разом з тим підкреслив, що сьогодні знижуються рівні закупки продукції, не завжди виконуються поставки. Закликавши всіх добре працювати, виступаючий наголосив, що ми не повинні йти на поводу у антиперебудовних сил і пообіцяв, що виконком прикладе всі сили, буде діяти рішуче, щоб поліпшити становище.

В. І. Власенко розповів, в яких умовах доводиться працювати міліції, відмітив, що рівень злочинності, зокрема, в Ленінському районі останнім часом зменшився.

Виступаючи відповіли на запитання. За пропозицією начальника ЖЕДу № 4 сходка більшістю голосів прийняла Звернення до депутатів Верховної Ради УРСР, в якому закликала їх до активної законотворчої роботи і засудила дії опозиції. Люди почали розходитися, і головуючий явно поспішав прийняти звернення, відкладаючи на другий план запитання, які стосувалися озеленення, санітарного стану району.

Дивно, чому тоді, коли ми маємо стільки проблем у економіці, побути, торгівлі, виконком вирішив обговорювати саме громадсько-політичне становище? Хіба воно в нас, у Кіровограді, аж так гостре? Чи робилося це лише для того, щоб дати певну оцінку діяльності чи лаявським «екстремістам» і ще раз прозвувати, що ось «...трудящі засуджують».

А трудящі поспішали, бо на ті талончики, що видавали при реєстрації, по закінченні сходки на прохідній панчішної фабрики продавали по дває пар жіночих простих колгот 48 — 50 розміру.

Чому виконком вирішує питання про сходки без відома сесії районної Ради і яка необхідність була виносити саме політичне питання на розгляд сходок? Ці питання хвилюють і депутата Ленінської районної Ради Н. К. Тузову, яка подзвонила в редакцію і розповіла про аналогічну сходку тільки вже в Студентському мікрорайоні.

Оголошено, як повідомила Надія Костянтинівна, принаймні, в окрузі, де вона обрана депутатом, не було. Нічого не знали про сходку й у студентському гуртожитку будівельного технікуму. Сходка відбувалася у актовому залі технікуму по підготовці керівних кадрів для сільського господарства. У залі була, в основному, молодь. На запитання Н. К. Тузової, звідки вони і чи бачили, де оголошення про сходку, вони відповіли: «Ми з цього технікуму, нам сказали по 10 чоловік від групи».

На сходці Студентського мікрорайону виступив з інформацією голова Ленінського райвиконкому В. К. Манухін. Він розповів про звернення депутатів обласної Ради, зажадував екстремізм рухівців, Хмару, студентів, які голодували.

На сходці засуджено, як повідомила Н. К. Тузова, наших кіровоградських депутатів В. Е. Панченка та В. І. Шишкіна.

Виступаючи говорили й про свої біди. Зокрема, вчитель історії школи № 26 вказав на проблеми школи і пропросив Ленінський райвиконком повернутися до школи. Але знову ж, на це ніхто не звернув уваги. Зате при напівпорожньому залі більшість, яка голосувала, прийняла таке ж звернення, як і в Калінінському районі.

Наш кор.

ТИЖДЕНЬ РЕСПУБЛІКИ

В Олександрійському коледжі пройшов тиждень України. Кожен день був наповнений до краю. Відбулася виставка українських страв. Частину того, що приготували юні господарі, за традицією передали для Пантаївського будинку престарілих. Був також день Т. Г. Шевченка, Лесі Українки. «Мій родовід» — таку назву на-

сили виховні години, що проходились у п'ятницю. Кожен студент мав розписати своїх батьків, діда про свій рід, про своїх предків, чим вони були славні серед людей.

А в суботу в коледжі звучали українські народні пісні.

Наш кор.

СВІТ ДОВКОЛА

▲ У Чернігові із Спаського собору, недавно переданого Руській православної церкві, викинуто саркофаг чернігівського князя Мстислава Володимировича Хороброго. Акт вандалізму за вказівкою своїх наставників здійснили учні регентського училища. Ще до передачі храму працівники єпархії РПЦ обіцяли прибрати усі палиниці князів та архієпископа Лазаря Барановича. Товариство української мови імені Тараса Шевченка ухвалило зая-

ву: «Вся відповідальність лежить на обласній Раді народних депутатів, яка незаконно передала древній український собор Руській церкві, та на її чернігівській єпархії і, зокрема, на протоієреї Григорії Припутнікову, що є настоятелем храму. Вимагаємо: «Руки геть від українських національних святинь!»

▲ Газета «Український вісник» (США) дещо охолодила шукання скарбу гетьмана Полуботка. Посилаючись на заяву лондонських банкірів, які зайняті пошуками золота, газета пише: «Якщо золотий депозит справді мав місце, то відборцям доручати, не більше і не менше, а лише бочку золота, мінус витрати за надійне зберігання. Відсотки на золоті, діамантові і срібні цінності не нараховуються».

▲ Гуляйпільський міськвиконком (Запорізька область) постановив... зафарбувати написи на Хрестах Пам'яті жертвам сталінського голодомору, встановлених недавно на центральному кладовищі. А написано було про те, що Україна втратила 1932 — 1933 роки внаслідок організованого голоду близько восьми мільйонів громадян та слова про світлу пам'ять гуляйпільців.

▲ Депутатська комісія з питань культури і національного відродження Тернопільської міськради прийняла рішення відмовитися від гучних розваг при зустрічі Нового року. Дитячі новорічні ранки та всі інші заходи рекомендовано проводити лише після 7 січня. Таке незвичайне рішення викликане великим передріздвяним постом, який почався 28 листопада і завершиться святою вечерею 6 січня. Запропоновано провести для дітей день святого Миколая, широко відзначити Різдво Христове, Новий рік за старим стилем, водохрещення з організації вертепів, груп колядників, різдвяних вечорів і різдвяних вистав.

[За матеріалами преси].

«ЕПОПЕЯ» З МТС

З вересня ц. р. я подзвонила на МТС (№ 3-55-55) і запитала, чи є можливість підключити додаткову розетку у моїй квартирі для телефону. Мені люб'язно відповіли, що так, тільки треба спочатку заплатити у касу 5 карбованців. У цей же день я віднесла в касу 5 карбованців і одержала квитанцію за касовим ордером № 555.

Дівчина, яка приймала замовлення, сказала, що майстер прийде 7 вересня, але треба чекати його цілий день. Я прочитала цілий день, навіть у магазин не вийшла, попросила сусідку купити необхідні продукти. Але майстер не прийшов. Вранці на мій зв'язок дівчина підказала мені купу телефонних номерів: 3-64-06, 3-62-63, 4-35-00, я дзвонила, але добитися нічого мені не вдалося, ніхто мене не хотів вислухати. Ще раз записали виниклих майстра на 13 вересня. І знову я прочитала цілий день, але ніхто не з'явився. На мій черговий дзвінок мені відповіли, що ще раз записали виниклих майстра на 14 вересня. 14 вересня прочитала цілий день. Нікого не було.

На цей раз, коли я ще раз подзвонила, мене уважно вислухали, жінка щось перевірила і сказала, що наряди на обслуговування мого замовлення випусквалися і віддавалися бригадіру, допомогти мені вона нічим не може і порадила написати скаргу на ім'я начальника.

Я так і зробила. 14 вересня я написала листа в обласне управління зв'язку м. Кіровограда і стала чекати. В душі була надія, що щось зміниться, що не може такого бути, щоб так працювали на державному підприємстві та ще й по обслуговуванню людей.

Та через місяць з дня внесення в касу грошей, 2 жовтня, до мене прийшов довгожданий майстер зі словами: «Що тут у вас, чого ви скаржитесь? Написати заяву і підіть гроші назад». У мене слова застрягли в горлі, я розгубилася, бо ще не чула такого хамства. За мого жито мене і побито. Хіба справа у тих 5 карбованців, які досі, до речі, не одержала? Це замість того, щоб вибачитися за все і зробити не зроблене...

Я відмовилась від послуги. Я зрозуміла, що прихід майстра — це відповідь начальника обслуговування зв'язку. Я пропрацювала з людьми в сфері обслуговування понад 30 років і знаю, що так не можна. Якесь відповідальність повинна бути. Чому ми зариваємо очі на ледарів, бюрократів, хамів?

12 жовтня я одержала відповідь на свій лист офіційно не від нач. обслуговування зв'язку, а від нач. МТС т. Петренка. Т. Петренко звинувачував мене у тому, що я у призначені дні не чекала майстра і дома не була. Петренко зробив мене брехухою в мої 55 років.

24 жовтня я написала лист у «Кіровоградську правду» з проханням допомогти мені розібратися.

Яке ж було моє здивування, коли замість відповіді на мій лист у редакцію, я знову одержую відписку від нач. МТС т. Петренка. От вам і вся «Правда».

З повагою до вас
Т. ГРИДНЬОВА,
ветеран праці.
м. Кіровоград.

В ТРАКТОРИСТКИ НЕ ПІДУТЬ

1. Ви вмієте виплавляти сталь? Ні? А якщо на роботі чи в інституті організують обов'язкові курси, після яких отримуєте дану спеціальність, підете вчитися?

Напевне, ні, бо це вам зовсім ні до чого. Випратиметеся, доведитимете і переконуватимете непотрібність такої затії.

Дівчатка десятого класу Гурівської СШ Долинського району в подібну халепу втрупили, дякуючи дядям з портфелями, котрі вирішили в освітянських міністерствах — вчатися, бідні, тракторній справі. Будуть трактористками. Так би мовити, серійний выпуск нових паш ангеліних.

Паша Ангеліна певно теж би, живучи сьогодні, написала листа, якого від десятикласниць отримала редакція:

«В цьому році ми почали вивчати новий для нас предмет — трактор. Ми дівчата і вважаємо, що для нас цей предмет нецікавий і взагалі непотрібний. Трактористками ми ніколи не будемо. Ми хочемо займатися чимось потрібним для нас, що дійсно знадобилося б нам у житті. Ми звертаємося до вчителів, але нікому, крім нас, це не потрібно. Всі шість годин, які відведені на цей предмет, проходять марно. Через два роки здавати екзамен. Як ми його здамо, коли знаємо, що користі це не дасть, тим більше, що ми нічого не розуміємо. Ми не знаємо, що робити і тому звертаємося за допомогою».

Сьогодні вже б повинно бути зрозуміло, що вимогами масового ентузіазму не досягти. Досягли іншого — з ніжних прекрасних жінок робили плугатарів претяжкої шкідливої для них праці. Становище жінки не змінилось і, думаю, й не зміниться, а от що втратили вони свою привабливість, красу, зрештою — жіночність, тут сто процентів гарантії. Пора б зрозуміти, що 90-і роки це не 20-ті. Однак...

2. У Гурівці ми зустрілися з секретарем спілчанської організації колгоспу ім. Горького Сергієм Мирним.

— Справа ця потрібна, — це думка про навчання дівчат трактору, — от закінчать школу, дивись, і згодиться. Особливо хлопцям. Багато випускників у селі залишається.

— Сергію, — запитую я, — от маєш жінку, якби припекло, вона з відповідною підготовкою, сіла б за кермо трактора?

— Звичайно, ні...

Жінка — не сіла б, бо вона... З рештою, причин, чому б його чи ще чиясь жінка не сіла на трактор, знайдеться багато. Не сидять і десятикласниці (додам від себе — коли захочуть — вивчатися). Тож навіщо заставляти дівчат-десятикласниць марно віддавати шість годин на тиждень справі, яка не до серця й не до рук?

3. У школі мене з першим секретарем Долинського райкому комсомолу Володимиром Стеблиною зустріли здивовано.

Лист? Про нього ні вчителі, ні навіть класний керівник 10-го не знали. Повели нас до учнів.

Хлопці, дізнавшись про мету нашого приїзду, загуділи:

— Завжди ті дівчата. Бач, їм не подобається тракторна справа.

Дівчата як розговорились! Аж заступник директора з навчально-виховної роботи Надія Федорівна Лоб мусила втрутитися, заспокоїти. Через декілька хвилин почалася невимушена щира розмова.

— З самого початку, коли довелось ходити на уроки трудового навчання із спеціальністю «трактор», ми говорили класному керівнику, вчителю цього предмета, що нецікаво нам. Потім збіралися і вирішили написати до газети. Шукали допомоги. Майже гуртом говорили десятикласниці.

Зрозуміти їх — легше легшого. Допомогти? Чим же ні, отим ніжним і прекрасним дівчаткам можна допомогти? Куди не кинь — інструкція, рекомендація, ще якийсь міністерський папірець. Їх так багато, і таких «...», що й передати важко.

Коли ми зустрілися з десятикласницями, в кабінет, де відбувалася розмова, зайшов вчитель трудового навчання Леонід Іванович Ходан, який викладає предмет «трактор». Він прихопив з собою «Тимчасовий перелік професій, по яких організовується підготовка учнів у загальноосвітніх школах». Показав отой товстенький журнал з переліком сотень і сотень професій і почав, як і раніше, вояснювати, що школа має базове підприємство одне — колгосп. І що можливість вивчення предметів, після яких учні отримають документ на професію трактористів, операторів машинного доїння, інших, пов'язаних з польовими роботами. Одним словом тих, які не цікавлять дівчат.

Вчителі заступалися за інструкцію. Мовляв, клас можна ділити на дві групи, коли в ньому навчається більше 20 учнів, що тим професіям, які цікавлять десятикласниць навчити їх з різних причин неможливо.

Наче ніхто й не проти прагнень дівчат, але, давали зрозуміти нам, що предмет «трактор» — це єдине, що є в СШ для старшокласників, що про вибір не варто й мріяти. Лідія Григорівна Плечун, класний керівник, якій, як і іншим педагогам, і шкода було вихованців, то бачила, що інструкцію не переступиш, теж закликала до примирення. Н. Ф. Лоб — пожурила, що не розглянула це питання на учкомі чи на комсомольських зборах.

Певно, дівчатка не виносили свій біль, бо наперед знали результат. Ганна Воробйова висловила спільну думку однокласниць: «Із задоволенням вчилися б шити, в'язати, ну ховарити». Вікторія Гарашенко, Тетяна Таранець бідкались, що не розуміють предмет, важко їм, хоча оцінки за першу чверть мають з «трактора» непогані. Правда, виставили їх учням у сільській школі, як і водиться, не за знання механізмів, а за те, як ходили і як працювали восени на полі. Таке вже наша реальність, і аж ніяк тут не школа винна.

...Залишали десятий клас з сумом. Не дуже вірилося, що вчителі, адміністрація школи поїдуть пробивати отой непробивний, складений на початку 80-х тимчасовий перелік, який змушує всіх: чи потрібно, а чи ні, вчити предмет «трактор». В принципі, правило може мати виняток. От якби і тут він був. Тим паче, що й одинадятикласниці, яких ми зустріли в шкільному корпусі, приєдналися до думки авторок листа.

Дай боже, щоб її врахували в районі!

Ю. ЯРОВИЙ,
спецкор «Молодого комунара».
Долинський район.

«Молодий комунар»-91:
індекс 61103, ціна 6 крб.

КУРСАНТ

Фото В. П. ЛАРЕНЦЕВА.

«ТЕРПІТИ НЕ МОЖУ ПОЛІТИКИ!»

СОЦІУМ

Кореспонденти «Молодого комунара» О. БОСИЙ і Н. ДАНИЛЕНКО провели в Знам'янці анонімне анкетування. Його учасникам пропонувалося відповісти на три питання, що стосуються нашої газети:

1. Про що вам у газеті читати нецікаво?
2. Про що газета повинна писати більше, ніж досі?
3. Як і що має писати газета:

а) про політику;

б) про любов.

Відповідають учні середньої школи (усього зібрано 73 анкети в 3-х класах).

1. Дивіться заголовки: 38 чоловік (половина) написали, що їм нецікаво читати про політику: «Промови і виступи політичних діячів», «Про Горбачова і Єльцина», «Терпіти не можу політики», «Не пишіть про війни і всяке безглузде». 15 чоловік зробили прочерк, чи відповіли «Не знаю», «Газету не читаю» і навіть «Я газети в очі не бачив». 1 «Не читав, але на цей рік передплатив». 10 опитуваних відповіли, що в газеті не буває нецікавих матеріалів. Решта учасників анкетування вважають, що про все потроху читати слід коротко: «Не треба про поп-музику, про Шатунова». В одній анкеті було висловлено невдоволення тим, що газета українською мовою: «Когда читаю язык ломаю».

2. Музика, любов, дружба, треш-метал, хеві-метал, ушу, карате-до, фантастика, сенсації, анекдоти, відео, знамениті актори, сатира, гумор, екстрасенси, домашні справи, рецепти, кулінарія, моди, гороскопи, книги, життя ровесників, НЛО, паралельні світи, історія недавнього минулого, історія України, мистецтво, східні єдиноборства, культуризм, секс — кожному з цих тем назвали мінімум 4 — 5 чоловік, а разом — абсолютна більшість. Одиничні відповіді — «Про екологію», «Рекорди книги Гінесса», «Про комсомол та інші дитячі організації», «Повість», «Економіка», «Про події в країні і республіці», «Про життя за рубежом», «Про потойбічні світи», «Сучасні пісні», «Про історію української нації», «В'язання», «Шиття», Фото індійських акторів, «Хіт-паради».

3. На пункт «а» 28 чоловік відповіли: що про політику не слід писати взагалі або дуже мало. Інші бажають читати про події на Україні, за рубежом, у Персидській затоці, про сесію Верховної Ради УРСР,

про молодіжну політику. Писати, вважають багато опитуваних, слід «коротко і головне». Кілька чоловік написали «Все про політику».

По пункту «б» не висловилися одиниці — може, просто не встигли. Але ніхто не зауважив, що про любов не слід писати. Як і що писати? «В любовному плані мене цікавить усе», «Друкуйте листи читачів, тільки прізвиськ не називайте», «Давайте поради в конкретному випадку», «Про все», «Можна», «Не знаю», «Про особисте життя в межах», «Більше уваги сексу».

Відповідають учні СПТУ. У двох групах зібрано 31 анкету.

1. 13 чоловік (третина) не хочуть читати про політику. Чотирьох не подобається назва газети. П'ятеро зробили прочерк. Вісім чоловік написали «Все цікаво». Є відповіді «Не знаю», «Важко сказати». Є й такі: «Мені нецікаво, що пишуть про комуністів, більше пишіть про Рух; комусь не хочеться читати «о призидах»».

2. Рок-музика, екстрасенси, НЛО, східні єдиноборства, життя сучасників, еротика, естрада, фантастика, зірки зарубіжних груп, атлетизм, секс, сенсації кіно, спорт, музика, бокс, біографії співаків, гумор, плакати з портретами артистів присутні як бажані в більшості анкет. Нетипові відповіді: «Критика», «Про СНД», «Про погаслі зірки», «Пісні російською мовою», «Рекорди книги Гінесса».

3. Про політику — небагато писати. «Не більше, ніж про спорт» і т. п. — 10 анкет. «Політика теж добра справа», «Пишіть про сталінщину», «Якщо про політику — то краще критикувати» — такого зразка відповіді в третині анкет. Зовсім нічого не писати про політику — 4 анкети.

Про любов — у 7 анкетах цей пункт без відповіді. У решті — «Пишіть побільше», «Організуйте клуб знайомих», друкуйте «Камасутру». І з гумором: «Пишіть про любов у Знам'янці».

НАШ КОМЕНТАР. Небажання бачити публікації про політику простежується в опитуваних дуже виразно. Ми вважаємо це нормальним явищем. Бо гадаємо, що в здоровому суспільстві займаються й по-справді стежать за політикою лише її діячі та спеці-

лісти, а повальна політизація — свідчення неблагополуччя в громадському житті. Хоча іноді нам здалося, що молоді люди писали не про нашу газету, адже ми великих офіційних «полотен» на політичні теми, промов тощо давно не вміщуємо, хіба що виступи комсомольських лідерів і документи комсомольського керівництва. Та як можна зрозуміти, з цих анкет, комсомольська тематика практично не хвилює наших опитуваних, хоча вони і не вказали, що про це не треба писати. Отже, «політика» у нас ітме в невеликій кількості, в основному про область. Намагатимемося писати те, чого не знайдете в інших газетах. Про зарубіжні події дивіться рубрику на 2-й стор. «Світ докопан».

Нам приємно, що практично всі теми, котрі в анкетах названі як бажані, у нашій газеті присутні, причому, у великій кількості. І «Камасутра» давно друкується, і повість про Распутіна почали (те й інше закінчимо наступного року). Ушу було минулого року. Може, повторити! Клуб знайомих збираємося відкрити в 1991-му. Рубрику «Улюблений артист» ви, сподіваємося, помітили! Газета й далі виходитиме українською, а щодо зміни назви — ми згодні. Маємо свої варіанти нової, але це залежить від пленуму обкому комсомолу — як він вирішить.

Відповімо на особливу анкету: «Я особисто ставлю вам ультиматум: якщо у вашій газеті не було статей про кіровоградську федерацію карате-до сьогодні, то ваші газети будуть скуплені й урочисто спалені. Треба бути патріотом свого міста, а не писати про щось там. І не уроки карате, а його історію, філософію, біографії великих каратистів».

Карате буде (і є) на наших сторінках. Газети без матеріалів про карате ви можете скупити, але палити, думаємо, не варто. Краще зробіть добре діло: роздайте їх тим, хто цікавиться статтями й на інші теми.

СПАСИБІ ВСІМ УЧАСНИКАМ АНКЕТУВАННЯ ЗА ЦІКАВІ ВІДПОВІДІ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ НАМ ФОРМУВАТИ ГАЗЕТУ МАЙБУТНЬОГО. РЕДАКЦІЯ ТАКОЖ ВИСЛОВЛЮЄ ПОДЯКУ ПРАЦІВНИКАМ МІСЬКОМУ КОМСОМОЛУ, СШ № 2 і СПТУ-3 м. ЗНАМ'ЯНКИ ЗА ДОПОМОГУ В ПРОВЕДЕННІ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

У ПОШУКАХ оренди об'їздив пів-області, та справжньої так і не знайшов. Не знайшов її і в Шпаківому, про яке ваша газета так натхненно писала торік. Хотілося «вкусити» вільної праці, робити не софісти, а не слухати про це пусті балаки тих, хто контролює тебе на виробництві. Хвилюю романтизму прибило мене в Косіянтинівку Олександрійського району. В місцевому колгоспі імені Енгельса запропонували свиней. Аби їх відгодовували на оренді. Мене і двоох хлопців з Кризового Рогамило зустріли, багато пообіцяли і ми та ще троє на три роки підписали договір на оренду. З початку цього року став орендарем. Починати було дуже важко, на морозі, майже все вручну. Шестеро нас трудилося, а колгоспний бригадир керував. Згідно договору в нього щомісяця аванс 270, у нас — 200 карбованців кожному. А в день зарплати одному видали 160, другому — 180, третьому — 240 карбованців авансу! Погано ніхто не працював, та ніяких пояснень бригадир не дав. Якісь у лютому зібрався правління колгоспу. Бригадир і каже:

— Хлопці, нас прийшли розганяти.

Почалася сварка про розтринькування колгоспних грошей. Хотіли відрізати нам аванс, бо колгоспники буцем-то незадозорені. Про договір наче й забули.

Із настанням тепла працювати стало легше і бригадир почав брати на свиноферму... нових людей. Питаємо, навіщо? Ми ж господарі на фермі і це записано в договорі!

— Вони мені потрібні, — була відповідь.

Одного дня Аня Лисяк приходить на роботу, а бригадир їй:

— Ти вже тут більше не потрібна, сядь дома.

Вона в сльози. А я пригадую, як Аня злипла в дощ і холод самовіддано вантажила «кашу» — свинячий корм. Умови створювалися такі, що не міг витримати психологічно. Кожен тепер боявся, що йому настануть підніжки. Приходиш на роботу і таке відчуття, наче недобре щось тебе чекає. Ми там були як раби... Боявся іноді висловити свою точку зору. Не хотілося загострювати ситуацію. Думаю, допрацюю, якось, зціплю зуби. Але не витримав тиску. Сам у собі його гасив, поки не зірвався. Викликали голову колгоспу, почали вимагати відставки бригадира. Голова давав амовляти, запропонував роботу з візками. Питаємо, а як же договір?

— А ми вам виплатимо компенсацію.

— А де гарантії? Каже, почекайте. Пообіцяв 2 тисячі овець віддати на оренду. А місцеві: — На віцеферму не ходіть тут для вас роботи не буде.

Чекали отак алітку більше 10 днів. Відтоді я вже не вірю в «їхню оренду» і пішов геть від неї. Перед цим написав заяву з проханням скликати правління і вислухати наші претензії. Добивався спочатку компенсації. Тепер розумію, що це марна справа. Відверто кажучи, якась злоба штовхала мене шукати правду. Таке, на жаль, не краще почуття. Як згадаєш все це — стає бридко на душі.

І чим більше все розкручується, тим більше занурюєшся в цей бруд. Мене вражає безмежне нахабство наших обіцяльників. Адже поперед нас багато людей набили гулі об таку «оренду». Недавно був на свинофермі колгоспу імені Енгельса. Хлопці й досі чекають компенсації.

Не знаю, може треба було бути колонішним, зціпити зуби і мовчки працювати. Але це не для мене. Деякі хлопці казали, що за будь-яку ціну допрацюють. І я їх розумію. Плани були, якісь ідеї зробити щось на краще. Адже серед нас були спеціалісти. Хотілося попрацювати самостійно. Потім, думаю, почну боротися, як місцеві можновладці відреагують? А ніяк!

Якось зарізали свиню, стали ділити м'ясо. Заходять незнайомі люди, хапають. Ми обурилися, а бригадир каже:

— Мені нада і все!

Чаша перепошилася. Всі розлютовані. При такій оренді, виходить, все людське треба забувати і поклонятися одному ідолу! — Мамоні. Якщо зможеш, звичайно. А якщо ні, то не витримаєш. Там одне — гроші і тільки гроші. Це ненормально — працювати тільки заради наживи.

Як заговорили про цілі лізоанних фермерів, зачепилося вдихнути волі, поїхати з міста в село. Думаю, спочатку випробую себе на оренді. От і випробував. Не те щоб розчарувався, а зрозумів, що в нашій країні її не буде. Неважко залишається тільки чекати нового Сталіна? Люди самі собі не хочуть робити добро. Психологія така. Кашпіровський каже: така установка. Установка на «хвату». Кожен надіється сьогодні вхопити, бо завтра невідомо що.

Подивився на американи, вони з гідністю несуть своє «я». У нас цього нема. Тому й відбувся конфлікт, бо треба було розтопати власне «я», припинуватися. Всі один поперед одного хитрують. Зайшли з часів монголо-

татарського ярма платити данину кожному. На даси — не допоможуть. Система «ти мені — я тобі» і виходить таких людей як наш бригадир.

— Що, думаєте все просто так — свинку треба дати! — Його крилатий вислів.

Не забуду як він брав людей до нас на роботу. Жінка одна місцеві й каже:

Допоки ж будемо давати дорогу усіляким місцевим князикам? Коли ж їх треба зупинити! Ми ж розвалюємо країну! Повинна бути якась честь, гордість. Раніше дворяни стрілялися за це!

Чим більше я візірую в це болото, тим більше злоби. Друзі кажуть, якщо вважаєш себе працем, то повинен іти. Але ж цьому кінця — краю нема. Думаю

присилася з-за кордону християнська організація. Буду працювати в кооперативі, який все це розповсюджуватиме і вироблятиме власні товари. З чим же хочемо взяти на своє утримання школу — інтернат у Пантафіці. А поки що нат у Пантафіці. А поки що будинок пристарілих обслуговуємо. Іздимо туди, говоримо з людьми. В когось є зайвий одяг — при-

багатьох це лишилося. Немає легкого шарму, поваги. Виходжу раз з автобуса і подаю руку жінці. Допомогти хотів. А вона давай назад. Мабуть, подумала, що сумки хочу забрати. А недавно зустріла свою колишню вчительку літератури (вона на пенсії, але ще працює). Розмовляємо про життя, потім до мене:

— Знаєш, Олег, здається я можу вкрасти.

Таке відчуття з'явилося в неї, коли у школі розподіляли колготки. Це страшно.

Є така теорія воскресіння всіх померлих. Не знаю, як вони дивитимуться тоді один одному в душі. Чекаш іноді Армагеддону і, здається, скоріше б він прийшов. Неможливо далі жити в такому духовному бруді. Важко й себе рятувати. Той хто врятує душу — втрачить її. Зараз нам Захід може дати щось матеріальне, але духовне — ні.

Чому ми повинні бігати, жалітися, адже повинен бути закон, а його для нас не вистачає. Чому на Заході, коли про когось щось недобре напишуть у пресі — це політичний труп. Напевне люди мають честь і гідність. А в нас! Навіть у будинку пристарілих його бідним мешканцям продають релігійну літературу! За кордоном люди на власні гроші видали її. На книгах штампель: «Продажу не підлягає». А в нас російська православна церква торгує словом Божим, прикриваючись тим, ніби платі — це пожертви на церкву! По-іншому це розуміють мої знайомі — віруючі. Знаю одну багатодітну сім'ю, де 12-ро дітей. Вони одержують пайок і весь його везуть у будинок пристарілих. Мати знімає з себе нову шубу і каже:

— Хай вона краще буде там.

Мене це вразило найбільше. Звичайно, не всі такі. Як правило, люди збирають старі речі. І ті, кому їх приносять, дуже раді. Вони оживають, починають вірити в себе. Зараз багато людей звертається до Бога. Бог — це людська мораль. Я особисто віри не приймаю. В мене друг віруючий. Він мені сказав:

— Ти сам із себе робиш вояка. Приходь до нас, подивившись. Це тебе ні до чого не зобов'язує.

Прийшов. Відчувається якась теплота. Я тепер намагаюся уявляти. Але підходжу до цього своїм критичним розумом. А треба серцем вірити. Мені, може, цього й не дано. Я продукт жорстокої системи.

Олег САФРОНОВ.
м. Олександрія.

СПОВІДЬ ЕКС-ОРЕНДАРЯ

— Григорівч, а ж вам молочка даю, а ви ж мене візьміть на роботу.

Знову ти мені — я тобі. Все на обмані, лизоблюдстві. В селах справжня савазля. В мене душа кипіла, коли бачив, як партійний секретар службовим «Москвичем» катає своє сімейство по селу. Бензину нема, автобуси не ходять, а вони катаються. Люди бачать і мовчать. Боятися. Бо кожен, як правило, краде. Потроху красти можна. А якщо не крадеш, то ти вільний від начальства, але в тебе нічого нема. Місцеві крадуть по-чорному. І куди то все йде? Адже живуть примітивно і вбого. Ну дітям якесь там краще життя, а батьки невідомо в якому віці й живуть. Подивившись на молодих — ніби все в них є, а копнеш — всередині пусто.

Мене врятували віруючі. Пояснили безглуздість непотрібності суети сует. Та всередині все кипіло.

якось реалізувати себе. Бо на виробництві відчуваєш, що ти нуль. Наше виробництво — монстр, що сам себе їсть. Я працював у мартеніаському цеху «Кристоріжстали». Бувало, виплавляємо метал, прокатили, а потім його ж нам привозять (видно штампі) і знову плаavimo. Після цього руки опускаються. Віра гаситься.

Зустрічаю багато знайомих. Всі живуть тільки сьогоднішнім днем. Недавно зібрався з друзями. Кажуть, давай гайнемо на заробітки за кордон, ти ж майстер на всі руки. Але комусь же треба й тут працювати. Я не поїду. Часто підзаробляв ремонтом квартир і була можливість дерти три шкури. Але не змію так. Мабуть, не дано мені стати мільйонером.

Є у нас в Олександрії християнська місія. Вона бере на своє утримання будинок престарілих. Духовну літературу і одяг

возить. Купуємо фрукти, овочі. Деякі люди там роками не знають, що таке яблука, виноград. Не хочу сказати, що там морять голодом, але знаєте, які ті казенні харчі.

Якийсь мудрець сказав, що сама велика цінність — людське спілкування. Так воно і є. Ходжу до одного хлопця паралізованого. Якщо в мене є більше, то треба віддати таким людям. Після відвідань будинку пристарілих думаюється: що ти ще хочеш? Живий — здоровий, а в них тільки одна надія тепліється. Багато передумає.

Зустрічаєш на вулиці знайомих, які походили за іноземцями і приїждять в гості. Які вони розкуті, на обличчі обом'язково посмішка. А в нас нема тої крапельки святості. Іноді повертається юнацьке відчуття, коли йдеш по вулиці, торгаєш ненароком когось ліктем і чекаєш удару. Напевне в

МАРАФОН ТРИВАЄ

ШАХОВНИЙ КЛУБ
«КАІСА»

Пропонуємо вам перевірити завдання минулого туру.

ЗАВДАННЯ 1

1. Фg5, h3 2. Та1 Кр:а4 3. Кb6X
2. ... К:g5 3. Ch4X
1. ... К:g5 2. Ch4 +Кр:а4 3. К:c3X
1. ... Ch1 2. Cd7 R:g5 3. Ch4X
1. ... ba 2. Cd8+Кр:а4 3. Tb4X

ЗАВДАННЯ 2

1. Kf2 hg 2. c3+Крe5 3. Kd3X
1. ...Cc5 2. Фf6XKd5 3 c3X
1. ... f4 2. Фd7+Крe5 3. Kd3X
2. ... Крe5 3. d4X

ЗАВДАННЯ 3

1. Td8 K~ 2. Tg1 T:d8 3. Tg8X

1. ... Крg7 2. h8K Крg8 3. Tg1X
1. ... e6 2. Th1 Та 3. Фf6X

ЗАВДАННЯ 4

1. Фh7~ 2. Kd3+Крd5 3. Td8X
1. ... Крd4 2. Td4+Крe5 3. Фc7X
1. ... c5 2. Фg7+Крe4 3. d3X
2. ... e5 3. Tf6X

А зараз завдання дванадцятого туру.

ЗАВДАННЯ 1

- Білі: Крb5, Фc8, Te1, Cf3, Kbl, Kc6, п.п. c5, d6, h3 (9).
- Чорні: Крd3, Фg6, Та8, Ca7, Kh5, п.п. b6, b2, e7, g3 (9).
- Мат в 3 ходи (3 очка).

ЗАВДАННЯ 2

- Білі: Крh1, Фa3, Tg3, Td5, Cd8, Ce8, Kc1, Kh4, п.п. a5, a4, c3, c5, e2 f6 (14).
- Чорні: Крc4, Фb3, Tb4, Cc1, Kh8, п.п. e6, f7, h5 (8).
- Мат в 3 ходи (3 очка).

ЗАВДАННЯ 3

- Білі: Крh1, Фe1, Tg3, п.п. f7, g2(5).
- Чорні: Крh5, Та6, Ca4, Ce7, п.п. b5, e4, f6 (7).
- Мат в 3 ходи (3 очка).

ЗАВДАННЯ 4

- Білі: Крe6, Фa1, Tg5, cf7, Ch8 (5).
- Чорні: Крh7, Фb3, Kf1, Kg3, п.п. c3, c4, d6, g4 (8).
- Мат в 3 ходи (3 очка).

ЗВІСТКА приголомшила мене: Ігоря Чорного збила машина. Ігоря? Машина? Ледве не вчора ми сиділи на кухоньці у Олениної бабусі, колишньої актриси театру імені Кривиницького Л. О. Білецької. Я милувалася ними — Оленкою і Ігорем Чорними. Яка красива пара. Оленку ми жартома називали Лялею Чорною. Було в ній щось від циганки. Ігор любив її... Боже правий! Машина...

... Його довго шукали. У знайомих, в лікарнях, міліції. З Пантаївки приїхали батьки Ігоря. Він у них одиниця. Улюблений син. Ніхто не знав, куди він запропастився. Маленька Настуся, якій ледве виповнився рік, чекала тата. А він не приходив. Нарешті на Леніна, 6 позідали — у морг доставлено юнака, якого треба розпізнати. Мама Ігоря в страшному понівеченому тілі впізнала сина.

12 вересня 1989 року слідчий Кіровського РВВС м. Кіровограда Костянтин Шорников порушив кримінальну справу.

А трапилося нещастя 10 вересня після опівночі. Машина «Жигулі» мчала по вулиці Короленка з підвищеною швидкістю. Як стверджують свідки, приблизно 90 — 100 км/год. Водій Сергій Баграновський не погоджується з цим. Їхав з нормальною швидкістю, запевняв він слідство.

Винуватця ДТП знайшли через кілька днів по тому, як вчинив злочин. Ігоря він збив, коли той переходив вулицю. Відверто кажучи, мене мало турбує — їхав Баграновський з нормальною швидкістю чи підвищеною. Мене турбує, що, наїхавши на пішохода, Баграновський навіть не подумав зупинитися, подивитися, що сталося з його жертвою. А між тим свідки, про яких водій «Жигулі», можливо й не здогадувався (була глуха ніч), кажуть, що смерть настала не відразу. Можливо, Баграновський ще міг допомогти потерпілому. Викликати швидку допомогу, доставити в лікарню. Хоча...

Один із свідків — Сергій Іщенко говорив слідчому, стверджував на суді, а потім і в розмові зі мною, що удар був надто сильним, навіряд щоб потерпілого щось врятувало: «Я навіть подумав, що «Жигулі» врізалися в стовп чи дерево» (можете уявити, з якою швидкістю мчала машина). Однак, я веду мову про інше. У кожного вчинку, хорошого чи поганого, є моральний бік. З точки зору моралі Баграновський діяв не полюдському. Врешті-решт не курку ж переймав — живи людину!

Суду він пояснив свою поведінку переляком. Психологічно все зрозуміло. Скажу більше: під час суду, коли похнюплений, прибитий горем Сергій сидів на лаві підсудних, мені було шкода його. Я ще не знала, яким буде вирок, але на прощення сподіватися нічого. Отже, якісь роки з життя будуть викреслені. А Ігор? Ма-

бут, зал суду не зовсім підходяще місце для філософських роздумів, та куди дітися від цього трагічного: а Ігор? Для нього все скінчилося тієї страшною вересневою ніччю, коли знайшов смерть під колесами.

Деталі цієї жорстокої і якоюсь мірою безглуздої, як кожна смерть, історії я опускаю, торкнувшись лише деяких моментів попереднього слідства. Як уже говорилося, 12 вересня 1989 слідчий Кіровського РВВС порушив кримінальну справу. Треба зазначити — Шорников як слідчий особливого досвіду не мав. Але ж і справа, відверто кажучи, була не така вже й складна. Обставини дорожньо-транспортної пригоди, свідки, страшною смертю Ігоря Чорного відомі. Остання крапка в розслідуванні поставлена... 30 липня 1990 року, після того, як справа побувала в руках ще двох слідчих. Зрозуміло, що найбільшу роботу по розслідуванню цієї справи зробив Костянтин Шорников, але він же заплютав її настільки, що вона просто не рухалася з місця.

Коли б я не знала загиблого і мова йшла про зовсім сторонніх людей, і тоді б дії слідчого викликали обурення. Я звернулася до начальника Кіровського РВВС С. В. Корнілова, але на той час вже був протест прокурора Кіровського РВВС І. С. Вихрова на дії слідчого Шорникова, який виявив тяганину при веденні справи. Майор Сидоренко, слідчий підрозділу ДАІ, якому її передоручили, познайомившись із матеріалами слідства, не міг приховати свого невдоволення діями колеги. Повторюю, я не вдаюся у подробиці, хочу лише зазначити, що доки затягувалось слідство, Баграновський змінював показання і від повного визнання своєї вини, («був неувважним під час руху») прийшов до майже повного її заперечення. Адвокат Баграновського П. Д. Коджеша грамотно заперечував звинувачення, вимагаючи направити справу на дослідження (ще на дослідження!). Мені незрозуміло, з якої причини слідчий Шорников затягував розслідування, хоч з іншого боку, добре знаю ситуацію в слідчих органах, коли слідчим доводиться одночасно розслідувати по сорок справ. Але вивчаючи матеріали слідства, я відчувала, що воно затягувалось чи то навмисно, чи від некомпетентності слідчого. Скоріше — друге.

І не будемо закривати очі на те, що некомпетентність у слідчій практиці — явище непоодиноке. Але це вже інша розмова. Стосовно справи Баграновського, звинувачувальний висновок написав слідчий прокуратури І. М. Сагайдак, оскільки подібного роду злочини у компетенції прокуратури. Щоб це встановити, знадобився цілий рік!

Ось такі подробиці. Я наводжу їх свідомо, Мі-

ліцейська тяганина добре відома. Але не до такої ж міри! Не думайте, що з боку загиблого будь-що жадало «крові» нехай і мимовільного, але ж убивці. Та хіба могли батьки, що втратили єдиного сина, залишатися спокійними, знаючи, що винуватець залишився непокараним.

бавлення Баграновського волі на 5 років — не вдовольнив ні сторону загиблого, ні засудженого. Обидві сторони звернулися до обласного суду з касаційною скаргою, але колегія з кримінальних справ залишила рішення районного суду в силі.

Люди, які мають до-

тися від великої кількості історій, що в оперативних зведеннях проходять під графою — ДТП зі смертельним результатом.

Кримінальна справа № 26 — 4304 велася Кіровським РВВС. Але у цьому випадку не було втечі з місця події, ніяких ускладнень. Трапилася трагедія на очах у

ня будь що, але, знайомлячись із великою кількістю справ, пов'язаних з аваріями на дорогах, я не можу розцінити випадок з Василем Баграновським, як і з Сергієм Баграновським, саме як випадок. І якщо Баграновський може посплатитися на свою неувважність під час руху, то Баграну слід посплатитися на злочинну халатність, звичку не надавати значення відповідальності за будь-які свої дії. Даруйте злу іронію, вона вимушена! Багранко показував слідству, що ремонт колгоспної машини він завжди займався сам, незважаючи на те, що у колгоспі гроші за це отримувала конкретна людина. Витіхав у рейс без перевірки, правда, в господарстві запевняють, що машина все-таки перевірялася.

Можливо тут і справді відбивається моя професійна пристрасть до узагальнень, ну що ж... Злочинна халатність врешті-решт доведе нас до ручки! Що з того, що Багранко отримав 10 років позбавлення волі? Хіба це поверне до життя Яну і Наташу, втішить зламаних горем матерів і батьків? То чому ж раніше, коли можна було запобігти лиху, виявлялася така безтурботність? Знайомлячись із матеріалами слідства, я переконалилася, що Багранко, попри всі заперечення, все-таки міг врятувати становище, повернути вправо чи ліво. «Міг», — підтверджує слідчий Кіровського РВВС В. Ярошенко. «А це було пов'язано з ризиком для його життя? — запитую. «Ні. Пошкодив би машину».

Психологічний стан водія у момент здійснення аварії мені зрозуміти важко, але людські я розумію його відчай. Однак 10 років позбавлення волі за вчинене — кара справедлива. Касаційна скарга засудженого залишена без уваги; тобто вирок районного суду підтверджено. І знову ж болюче питання — кому від того легше? Маленькому сину водія, що 10 років ростиме без батька чи тим, хто втратив дочку-першокласницю? А коли б колегія обласного суду навіть зменшила міру покарання, як того просив адвокат В. Г. Жук?

* * *

Дорожно-транспортні пригоди... Дві справи, про які йшлося, — мізерна частка серед великої кількості їм подібних. Навіть «неозброєним оком», не вдаючись до судових справ і статистичних даних, неважко помітити, що кількість їх збільшується неабияк. Скільки на нашому шляху, скажімо, на роботу, зустрічається гірких символів недавніх ДТП — вінків і квітів на стовпах при дорогах. Господи, волає, наша, не покорена атеїзмом душа, знати б наперед, на кого вже чигає смерть під колесами! Якби ж то знати заздалегідь...

Валентина ЛЕВОЧКО,
спецкор «Молодого комунара».

Як зрозумілий психологічний стан Баграновського під час наїзду на пішохода, так неважко зрозуміти і стан родичів Ігоря Чорного. Хочу відзначити ще й таке — під час суду, що відбувся лише в листопаді 1990 року, мене неприємно вразили взаємні непорозуміння судді М. І. Дубівки і позвоників через якісь там невірно оформлені документи, квитанції. Чи про це треба було говорити? Та ще й на таких підвищених тонах.

Вирок Кіровського районного суду — поз-

до трагічних подій на дорогах, іноді кажуть: навіщо, мовляв, вона потрібна, кримінальна відповідальність за ДТП. Це якщо лихо не стосується їх особисто. Але мені важко повірити в те, що батьки Яни Шаблій і Наталі Махоні погодилися би пробачити водія Василя Багранка, що 22 травня 1990 року вчинив наїзд на групу школярів, які разом з учителькою переходили вулицю.

Ця історія тоді сколихнула все місто. Хоч, не будемо перебільшувати, вона не відрізня-

багатьох людей, водія тут же затримала міліція. Слідство велось кваліфіковано, грамотно. І якщо в цій ситуації виникають питання, то зовсім іншого змісту. Не моя справа розбиратися у всіх тонкощах (чому трагедія стала можливою, та й не зрозумію я висновків технічної експертизи), але те, що не спрацювала гальмова система у водія машини «ГАЗ-53» колгоспу «Комуніст» Новомиргородського району, викликає допоміжні запитання. Тут теж не йде мова про покаран-

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

ДО РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ «МОЛОДИЙ КОМУНАР»

Написати цього листа до редакції молодіжної газети нас спонукала стаття «Конференція в Чорному лісі», надрукована в номері за 6 жовтня цього року.

У ній йдеться про події, що відбулися в місті, в якому пройшли довгі роки нашого життя, розвитку якого ми віддали багато сил. У статті вказується й те, що в цих подіях взяли участь і, начебто, не зовсім благовидну й ветерани, люди старшого покоління.

Мова йде про спроби крайової організації Руху провести в Знам'янці не санкціонований мітинг і конференцію.

Тема, звичайно, гостра, бо й подія мала суто перелікові оцінки. Тому, мабуть, і автори в цілому треба було б підійти до висвітлення події більш об'єктивно. Згадуємо й редакцію тому, що спроби впродовж 10 днів знайти в місті і селах району С. Орла, який значиться автором, результату не дали.

У чому ж ми не згодні з тлумаченням того,

що відбулося 30 вересня в нашому місті?

По-перше, з самим початком статті, де говориться, що конференція відбулася в лісі не в буремному 1905-му році, коли більшовики змушені були ховатися від царської охорони, і не в роки війни, коли по лісах дислокувалися партизанські загони.

Така претензія на спадкоємність із тими, хто плекав революцію, хто ціною свого життя відстояв її завоювання, відстояв свободу і незалежність нашої Батьківщини в роки Великої Вітчизняної війни, нічого крім гіркоти і образи викликати не може. Бо наші батьки і в 1905 і 1917 роках боролися за комуністичні ідеали, за соціальну справедливість, за кращий устрій суспільства під червоним, робітничо-селянським прапором. Під цим прапором ми жили і в мирний час, і воювали зі зброєю в руках, коли німецька навалялася прийшла на нашу землю.

І сьогодні, незважаючи на похилий вік, ми не

хочемо стояти осторонь боротьби, боротьби за демократію, гласність, справедливість, боротьби проти тотального дефіциту, безкультур'я, цинізму, морального і політичного хаосу і безладдя. Боротися ми хочемо і будемо під нашим радянським, червоним прапором.

До речі, як в місті, так і в лісі члени Руху не мали в руках жодного державного прапора УРСР, одні тільки жовто-блакитні. От вам і спадкоємність, оце вам і повага до Конституції, до Закону. Закону, до якого організатори акції залишили за собою право апелювати.

То чому ж вони самі, дозволивши запитати, проігнорували рішення Президії обласної Ради народних депутатів «Про недопустимість дій, що ведуть до порушення громадського порядку в області, яке було надруковане в «Кіровоградській правді» за 27 вересня цього року. Про намагання автора статті тлумачити події 30 вересня по-своєму, тенденційно,

поставити багато чого з ніг на голову свідчить і те, що він зображає саме організаторів цих подій жертвами зазвичай спланованої «провокації».

То це що, місцева влада, а не організатори збору перед тим, як з'явитися біля Палацу культури залізничників, направили приїжджих з жовто-блакитними прапорами на Привокзальну площу, а потім на колгоспний ринок, де вони дозволяли собі промови, які не зовсім сприяють досягненню громадської злагоди, бо вмістили в собі наклепи на Леніна, нашу історію, а також заклики, які мали націоналістичний, екстремістський характер. Як же все це, як не порушення закону, а, кажучи просто, провокацією, можна назвати. Саме так прості люди, яких ніхто спеціально не збирав і не організовував, і розцінили. Тому і на Привокзальній площі, і на колгоспному ринку приїжджі аллодисментів так і не дочекались, а навапили, люди категорично вима-

гали, щоб непрості гості забирались геть. Не знайшли підтримки члени Руху і біля Палацу культури залізничників, і на Жовтневій вулиці, коли все з тими ж жовто-блакитними прапорами мандрували до лісу.

І далі, коли автор довіз уже читачів газети до лісу, він не дуже намагався бути об'єктивним, вказуючи, що туди прийшло чимало місцевих людей. Так, знам'яничани туди прийшли. Але чи можна групу з 30—40 чоловік, переважно хлопчиків, назвати чималим гуртом. Та й аїце це буде на совісті автора.

На закінчення від імені ветеранів партії, війни і праці, хочемо сказати, що все своє життя працювали в ім'я кращого життя простих людей, прийдешніх поколінь. Шлях наш був і є правдивим, як зараз ми бачимо, і суперечливим. Сьогодні наше суспільство опинилося в кризовому стані. Вийти з цього стану можна тільки давши правильний, чесний і об'єктивний діагноз хво-

роби. Тому дуже важливим вважаємо те, щоб і серед нас і більш молоде покоління відчули свою відповідальність і за те, що ми поклали в кризове становище і за вихід з цього становища. Чи можна до кращого життя дійти за допомогою мітингів, маніфестацій, страйків, інших дій, які по-живому рідять нашу і без того хвору економіку, створюють напруженість, розпалюють емоції і пристрасті.

Є такі люди, які бажають пограти на вразливих струнах наших душ. То ж будьте пильними. Люди, дивіться, хто є хто!

І останнє. На місці членів ветеранів партії, війни і праці, хочемо сказати, що все своє життя працювали в ім'я кращого життя простих людей, прийдешніх поколінь.

Підписали ветерани війни, праці і ЗС — всього — 19 чоловік. (Підписів немає).

Голова Ради ветеранів війни і праці м. Знам'янка ХОМУТОВ.

«ТАК СМІЮТЬСЯ Ж З УКРАЇНИ...»

Ці майже дикі повідомлення непоодинокі. ...Крайова організація Руху, що зібралася на свою другу конференцію в Знам'янці, була по суті, видворена з міста.

... Студентів, що приїхали допомагати колгоспникам, просто вигнали із села... Матюкаючись, обіцяли їм хребти поламати, примусити пішки йти до Кіровограда, але врешті надали транспорт і — геть звідси!

О Народу Український, хто й коли, який надгений чи пророк зуміє до кінця осягнути усю моторошну глибину Твого падіння, всю незбагненну драму Твого небачено брідного національного самоприниження?

Які трансцендентально-демонічні жорна зуміли зламати, перемолоти Твою колишню гордість, Твій волелюбно-козацький дух на унікальне (у масштабах всієї планети) великодержавне ланкество?

Де й коли яке дикунське плем'я докотилося до такої нищотності, щоб паплюжити власні національні символи?

А може Ти й справді не народ? Може польська шляхта та німецькі нацисти мали рацію, і Ти — всього лише багатомільйонне робоче «бидло», «неповноцінна нація», здатна лише годувати чужі надіїперії, а в разі

необхідності слугувати їм за дешеве гарматне м'ясо!..

... Найостаннійший сталініст може боятися, зневажати, ненавидіти Литву, але не поважати... О ні, не поважати цей маленький, але такий прекрасний у своїй волелюбності народ, він не зможе... Хто ж, бодай із тих, хто щодня поїдає свій хліб, зуміє не зневажати Тебе, Народ Український, за Твоє гіпертрофоване кріпачтво!..

Невже гіркий вислів Кобзаря «Так сміються ж з України сторонні люди! пророче справдився!..

Жалюгідно потворний Ти у своїй рабсько-ковбасній ідеології, бо тільки рабу окрім поїсти нічого не треба.

Тож хіба Ти, що дав світові найбільше поліцаїв та манкуртів, Ти, що дозволив імперіям відібрати у Тебе усе, що тільки можна було відібрати (починаючи із мови, історії та перекачуванням крадих Твоїх умів до Центру й закінчуючи звичайним дощемним вугіллям). Хіба Ти ніколи самовільно підіймешся, щоб своїми ж руками задущити останні паростки своєї ж волі!..

С. КУДРЯ.

«МОСКВА» В КІРОВОГРАДІ

Лише тиждень у нашій області гостюватиме окремий орден Червоної зірки загін прикордонного контролю «Москва» КДБ СРСР з досить широкою програмою. У ній, зокрема, розповіді про службу, виступи вокально-інструментального ансамблю «Екіпажі», театру східних єдиноборств, танцювального дуєту.

Демонстрування програми відбудеться: 17 грудня — у м. Кіровограді (будинку офіцерів вдень), у с. Аджамці Кіровоградського району (ввечері), 18 грудня — у м. Олександрії (вдень), Олександрійському районі (ввечері), 19 грудня — в смт Бобринці (вдень), Устинівському районі (ввечері), 20 грудня — м. Новомиргороді (вдень), м. Смоліне Маловісківського району (ввечері), 21 грудня — м. Новоукраїнці (вдень), Добровеличківському районі (ввечері), 22 грудня — на призовній дільниці обласного військомату.

Детальнішу інформацію про початок і місце виступів загону прикордонного контролю «Москва» можна отримати у відповідних міськоматах, райкоматах, а також обкомі комсомолу (115 кімната, телефони 4-87-55, 4-77-03).

А. СТОЯН.

СОЮЗ? СУВЕРЕННИХ?

Одні проголошують свої республіки, краї незалежними з моменту прийняття декларації. Зв'язки які складались століттями, рвуться поживому. Частини Радянської Армії називаються вже не інакше, як окупційними військами. Блокуються залізниці і ведуться справжні бойові дії. Гинуть люди, з'явилися біженці з окупованих міжнаціональними конфліктами районів.

В інших душа болить за «Державу Російську з усіма її 15 республіками». Вони бідкаються за призоду порядку суверенітетів та війни законів. Уже президентськими указами скасовуються постанови парламентів занадто непокірних республік. Тримати, не дозволяти і не пускати! Як на тому полюванні, не випустити за прапориці. Можна від сих до сих, а далі «ні-з-зя!»

Моя старенька смиренна і невиласлива матуся, яка все життя терпіла, «аби війни не було», зараз готова терпіти ще більше, «аби не було громадянської». То як же нам жити далі? Як влаштувати наш спільний дім? Відповідь на це питання ми че-

кали знайти в проекті нового Союзного договору.

Мабуть, більшості вже зрозуміло, що вороття до тоталітарної держави розвинутого соціалізму, в якій національне, як і багато інших питань, було вирішено повністю і остаточно, вже не існує. Ідея незалежності оволоділа думами мільйонів. Але де розумна межа суверенності? Де закінчується здоровий націоналізм, покликаний консолідувати народ, сприяти виходу з кризи, і починається сепаратизм, міжусобиця, розбід, національна катастрофа? Саме на ці питання мав відповісти проект нового Союзного договору, який готувався стільки років. Але чи відповів?

«Кожна республіка — учасник договору є суверенною державою і має всю повноту державної влади на своїй території», — сказано в основних принципах проекту. Проте суверенність республік — держав, як і їх «вся повнота влади», є великомісцевісничною. Ажже повноваження Союзу (міністерств, відомств) в проекті розширено. Дарма, що те-

пер вони будуть діяти «спільно з республіками». Як здійснюють це «спільно» діяльність всілякі Мінатоми, Мінводи, Мінфіни та Мінхіми ми знаємо. Крім того, «закони Союзу РСР, прийняті в питаннях його компетенції мають верховенство і обов'язкові для виконання на території всіх республік». Тобто, і постанови про армійську службу юнаків на території України, і лезова частка положень нашої Декларації про суверенітет, і дещо інше зі скромного доробку Верховної Ради УРСР може бути водночас відмінено одним єдиним Президентським Указом. То яка ж це суверенність «з усією повнотою державної влади»? Як не вдивляючись, але Союз швидше асоціюється не з добровільним об'єднанням незалежних держав — республік, а зі знайомими контурами тоталітарної держави, єдиної і неподільної, з усіма її структурами та атрибутами, міністерствами та відомствами.

Увесь радикалізм проекту нового Союзного договору, схоже, звівся, лише до вилучення з назви держави слова «Соціалістичних». Не знайшлося місця цьому слову не лише в

назві Союзу, а й в тексті проекту договору.

Вкотре вчитуюсь у проект, але не можу побачити в ньому прориву у майбутнє, пропонування якісних змін в структурі держави, яка не спрацювала, розвалюється на очах. Схоже, що нас кличуть не вперед, а назад, в той Союз, яким він був до 1985 року. Але чи підуть туди добровільно республіки Прибалтики і Кавказу, Росія та Україна? Якщо — ні, то що робити? Заганяти силоміць чи хитрістю.

То що ж залишається? Невже, дійсно, повний розвал і хаос? Ні! Я вірю в народ, його здоровий глузд. У трагічні моменти історії, подібні нашому, у народі прокидається інстинкт самозбереження. Вони вже не покладають надій ні на бога, ні на царя, ні на героя. Народи самі починають шукати вихід із тупика. Звідси декларації про суверенітет, зростання національної свідомості. Все це нормальні захисні реакції народів, що усвідомили стан, у якому опинилися. Але ці захисні реакції не повинні вироджуватися у зв'язку інстинкти осканенілого натовпу...

Тож шлях до незалежності колишніх республік історично зумовлений, як історично зумовлене об'єднання новоутворених суверенних держав у республіку. Але це об'єднання — не той колишній Союз, який бере на себе всі функції держави, заважаючи собі всі функції держави, заважаючи собі всі функції держави. Це повинен бути цілком вищий тип об'єднання дійсно суверенних держав, які мають свою всю повноту державної влади на своїй території. Людство вже давно виробило по-дібні форми об'єднання, інститути регулювання відносин між їх членами. Це — Рада Економічної Взаємодопомоги (РЕВ), Євротовариство, співдружність тощо. Якщо ми не будемо чіплятися за старі форми, то твердо подивимося на процеси, що відбуваються, то швидше прийдемо до відносин типу РЕВ.

Тобто СРСР як єдина і неподільна держава перестала фактично, з проголошенням незалежності прибалтійських республік, вже перестала існувати. Інститут президентської влади, Верховна Рада СРСР, Рада Міністрів СРСР, інші союзні структури, які зародилися, повинні припинити своє існування. Для

координації експертних, військових та незалежними режисерами утвореної та координаційної ні тим, які діють ристві. Відносини об'єднання дійсно Союзним договоромісних, політичних готривалих і кор

Тобто, з урахуванням вад, які були в РСР, як об'єднання роки пошуку нових принципів об'єднання новіше. Треба був вий досвід, а не єдиний, до того моделі. Тобто з оглядності, що перспективу робити більш ефективні ж продовжувати розуміння того дійсно, можна катастрофічної спільного дому

ТАВЕН БАХТА А ДО НОВО 1991

Говорять, що цигани й індуїс схожі. Без сумніву у тих, хто недовіряє с

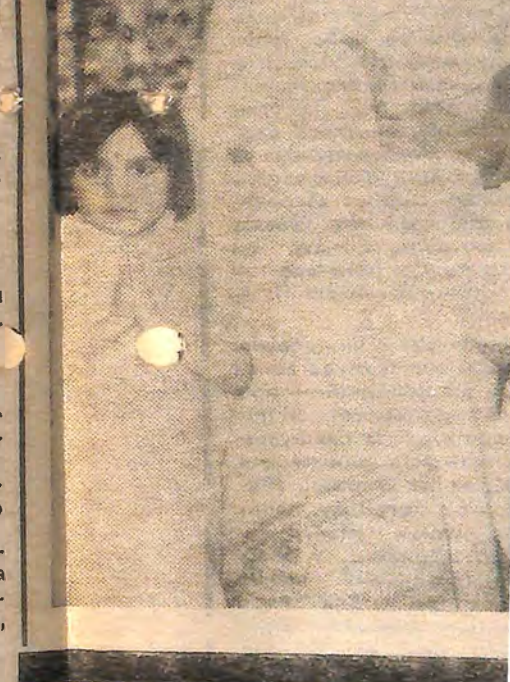
перипетув в істориків, звідки все-таки з'яв

ля тих, хто ще не знає, повідомляю, в

ти до н. е. А тому недивно, що вони збер

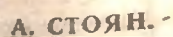
туру Індії. Придивіться до них, коли ви

Тим неважко зрозуміти танці й пісні, що с

А ДО НОВО 1991 БЕРЩ!

Фото автора.

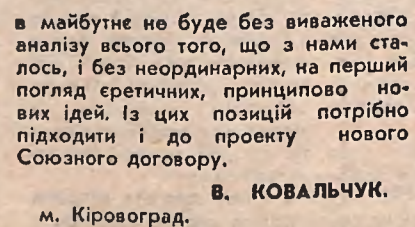

ПУТЫ»

ОРГКОМІТЕТ «ЧЕРВОНОЇ РУТИ».

МЕМОРІАЛ Д. Г. ПОСУНЬКА У КІРОВОГРАДІ

А. ВОЙНИЙ,

В. КОВАЛЬЧУК.

м. Кіровоград.

ДО АНДРІЄЧКА В СЕЛО

А. РИБАК.

Новгородківський район.

НИИХ?

еаже, ді-
з Ні! Я
ий глузд.
подібні
ться ін-
ни вже
бога, ні
уди самі
з тупика.
ренітети,
ідомості.
акції на-
у якому
еакції не
ірячі ін-
іу...

Тож шлях до незалежності колишніх республік історично зумовлений, як історично зумовлене об'єднання новостворених суверенних держав — не республік. Але це об'єднання — не той колишній Союз, який бере на себе всі функції лише її бутафорію. Це повинні бути дійсно суверенні держави, які мають дійсно всю повноту державної влади на своїй території.

Людьми вже давно вироблено подібні форми об'єднань, інститути регулювання відносин між їх членами. Це — Рада Економічної Взаємодопомоги (РЕВ), євротовариство, співдружність тощо. Якщо ми не будемо члентися за застарілі форми, демонструючи наполегливість, що твердо піднялися на процесі, що відбуваються, то швидко прийдемо до відносин типу РЕВ.

Тобто ЧСРП як єдина і неподільна держава перестала, фактично, з проголошенням незалежності прибалтійськими республіками, вже не могла існувати. Інститут президентства існував у Верховній Раді ЧСРП, съїзді владі ЧСРП, інші союзні Ради Міністрів ЧСРП, інші союзні структури, які зараз агонізують, покликані своє існування.

Тобто, з урахуванням тих суттєвих вад, які були притаманні Союзу РСР, як об'єднанню республік, за роки пошуку нових принципів об'єднання можна було б знайти щось принципово нове, якісніше, ефективніше. Треба було зазвжити на світовий досвід, а не зацілюватися на єдиний, до того ж малоефективний моделі. Тобто мати мужність і далекоглядність, щоб побачити реальну перспективу розвитку країни. І найбільш ефективно і послідовно рухатися в потрібному напрямку. Якщо ж продовжувати імпровізувати без розуміння того, що відбувається, то, дійсно, можна прийти до хаосу, до катастрофічної руйнації нашого спільного дому. А його, наш спіль-

СТАННІМ часом у зв'язку з необхідністю повернення обласному центру його історичної назви з'явилося багато пропозицій щодо нових назв, серед яких є група (Буго-Гард, Новий Гард, Степо-Гард тощо), яка несе, як б сказав, генну ностальгію по Бугогардівській паланці, до складу якої входила і майже вся територія сучасної Кіровоградської області. Що ж таке була Бугогардівська паланка?

Час виникнення паланок — невідомий, але ві-

на асій території паланки) і командирами караванів загонів. За цей виступ та за переховування в Гарді 40 гайдамаків М. Рагулю було заковано в кайдани. Але ні це, ні інші покарання не змінювали ставлення мешканців паланки до гайдамаків, адже відомо, що під час Коліївщини (1768) козаки та селяни Бугогардівської паланки надавали повсталім допомогу, і самі приєднувалися до них.

Для керування паланкою (військового, судово-

ний Вічний мир між Річчю Посполитою та Росією, згідно з яким Січ офіційно ввійшла до складу Росії. Землі Запоріжжя почали називати «Вольності Війська Запорізького». Щодо території Бугогардівської паланки, то її було суттєво урізано із заснуванням Російським урядом 1751 року Нової Сербії. Якщо, скажімо, в 30—40-х роках XVIII століття Рівне (тепер Новоукраїнського району) підпорядковувалося адміністрації Бугогардівської паланки, то в 50-х роках

Мати — Запорізька, слава Січ...

Не зовсім правий був О. М. Пашутін, коли писав, що «фортецю Святої Єлисавети було побудовано в дикому степу». Адже козаки — це в недавньому минулому селяни, призначені до землі, до праці. Козаки не тільки воювали, перед ними розкинулися простори родючої землі, повноводі річки, незаймані степи, багаті на звірину. І козаки бралися за плуга, ремісничували. Вони заснували хутори та села, бу-

сіян, білорусів, литовців, грузинів, вихідців із південнослов'янських земель, вірменів тощо. Потрапляли на Січ також італійці, французи і навіть араби.

Повертаючись до «Історического очерка города Елисаветграда» О. М. Пашутіна, треба сказати, що автор суперечить сам собі, коли далі пише, що фортецю було побудовано «поблизу зимівників запорізьких». А поблизу людського житла, поблизу зимівників яка ж дикість? Але найбільш смішне (навіть

жирними шматками. Скажімо, ініціатор ліквідації Нової Січі Г. О. Потьомкін («козак» Грицько Нечоса) отримав у подарунок від імператриці 100 тисяч десятин українських земель. Не обійшла своє ласкою Катерина II і безпосереднього виконавця акції Петра Аврамовича Текелія (1720—1793). У районі села Хмельового (тепер Маловисківського району) він до 3160 десятин отримав у дарунок від її величності 1767 року, отримав ще 2565 десятин

Буго-Гардівська паланка

домо, що землі Війська Запорізького за часів Нової Січі (1734—1775 рр.) поділялися на шість, а пізніше на вісім паланок, одною з яких і була Бугогардівська. Енциклопедичний словник Ф. А. Брокгауза та І. А. Ефрона дає таке пояснення: «Паланка — то єсть укріпленое или ограденое из бревен обнесенное место». В даному ж випадку це слово означало як фортецю, так і територію, яку їй підлягала, а також адміністрацію фортеці. Виникнення паланок було обумовлено бурхливим збільшенням населення на Січі та ускладненням у зв'язку з цим функцій управління та судочинства. Тому й створювалися паланки як адміністративно-територіальні одиниці (округи), щось на зразок малої Січі або Січі у мініатюрі.

Бугогардівська паланка була однією з найбільших на Запоріжжі як за територією, так і за кількістю населення. Вона контролювала землі, які лежали між річками Південним Бугом, Мертвоводом, Інгульцем та Синюхою.

Військово-адміністративним центром Бугогардівської паланки була фортеця Гард (тепер село Богданівка Доманівського району Миколаївської області). Село виникло на місці відомої ще в XVI—XVII століттях слободи запорізьких козаків. В XVI столітті козаки збудували тут гард — рибний завод, від нього й пішли назви урочища, слободи та самої паланки. В урочищі була човнова, а проти острова Великого — паромна переправа запорізьців, яка залишилася найважливішою на Південному Бугу до кінця XVIII століття. Тут несли сторжову службу 300 козаків на чолі зі старшинами. Щороку навесні та влітку, коли зростала загроза нападів, загін запорізьців збільшувався до 500 чоловік. 1740 року Гард було по-варшавськи зруйновано загонами надвірних козаків графа Потемкіна на чолі з Савою Чалим (ця історична особа вимагає особливої розповіді), але того ж року запоріжцями Гард було відбудовано.

У 1752 році в Гарді розмістився російський драгунський та український компанійський полки, які переслідували гайдамаків. Це викликало невдоволення запоріжців і навіть сутички між гардівським полковником М. Рагулем, прихильником гайдамаків (які переважали більшість запоріжців та їх старшин

го та адміністративного) обирався полковник (сердюк), а також осавул, писар, хорунжий, підосавул та підписар («три пани і три підпани», — говорили козаки), яких називали паланковою або полковою старшиною. Полковник одержував ознаку влади — пірнач (невеликих розмірів булава з глибокими рівчачками на сферичній частині), який він носив за поясом; значок, тобто невеликий прапор, який ніс полковий хорунжий попереду команди; а також свою печатку. Полковник на території паланки уособлював кошового отамана, тож міг карати і навіть страчувати злочинців; його влада поширювалась також і на осіб, які проїжджали через паланку. Він дозволяв їм в'їзд у вольності запорізьких козаків, видаючи перепустку — знак у вигляді копії пірначка.

Для вирішення важливих внутрішніх справ паланки скликалися загальні паланочні ради, але підписи на документах від паланки на Січ свідчать, що остаточне рішення належало раді паланкової старшини. Д. І. Яворницький зазначає, що папери підписувалися «Полковник такий-то із старшиною».

До паланки входили маси козацьких слобід та зимівників, які були основною формою ведення господарства на Запоріжжі, де поряд із землеробством успішно розвивалося скотарство, бджільництво тощо. На нинішній території Кіровограда вже з другої половини XVI століття почали виникати зимівники запорізьких козаків. Козацькі зимівники поклали початок цілому ряду міст і сіл Кіровоградщини: Олександрії (Усівки), Олексіївки, Нової Праги, Рівного...

Населення паланки за своїм соціальним станом поділялося на козаків та посполитих (селян). Кожна така соціальна група в межах слободи (поселення) утворювала громаду з виборним отаманом. Отамани належали до військової служби паланки, він стояв на чолі слободи чи промислу і стежив за ладом та добродієм її мешканців. До військових службовців паланки також належали військовий табунник, військовий скотар та військовий чабан, які дбали про громадські табун коней, череди та отари овець.

Територію нашого краю царський уряд дав у володіння Запорізькій Січі після 1689 року. В цьому році був укладений так званий

землі по річці Чорний Лісок царський уряд відмежував під військові поселення. Та й Єлисаветград 1754 року було закладено на землях Бугогардівської паланки. А якщо врахувати, що міста будуються не тільки з нового каменю й дерева, а й з елементів уже проживаючого життя (маються на увазі запорізькі зимівники та поселення людей, які були тут до них), то тоді, шановні земляки,

Є і нам про що згадати, Серце пісень бринить, Бо була в нас ненька,

дували нові й відроджували зруйновані міста й містечка. Саме козацтво повернуло до життя спустошені татарами українські степи. І заслуга освоєння цих степів цілком належить, зрозуміло, не іноземним колонізаторам, а козакам, які були нашіми піонерами у буквальному і кращому розумінні цього слова. Проте ніхто, звичайно, не зменшує заслуг сербів, росіян, греків, вохів, молдаван... До речі, і на Січі, крім українців, які становили переважну більшість, було багато ро-

трагікомічне) далі: «призначенням фортеці був захист цього краю (Нової Сербії — П. К.) від нападів татар та запоріжців». Хоча, як на мій погляд, то захист у більшій мірі потрібен був запоріжцям, адже через два десятиліття, 1775 року, Січ, а з нею, звичайно, і паланку російськими військами було ліквідовано. Безпосередньо командував оточенням, нападом та руйнацією січових укріплень генерал-поручик Текелій (Текелі). І пішла-поїхала щедра роздача козацьких земель

угідь. І безбідно доживав свого віку бойовий, тепер уже генерал-аншеф, ветеран двох (Семилітньої та Російсько-турецької 1768—1774 років) воєн, то у своїх володіннях, то в Новомиргороді, де у нього був будинок. В Новомиргороді він помер, там же його і поховано. Але пам'ять про генерала жива, — як негативна, — в думках і історичних піснях як руйнівника Січі; так і жартівлива — в пісні «Ой під вишнею, під черешнею», як про великого ревноця, котрий, оженившись у похилому віці, не відпускав ні на крок від себе молоді дружину-красуню. Ще одна цікава деталь. Як повідомляє О. М. Пашутін, на початку минулого століття Єлисаветградська богадільня утримувалася значною мірою за рахунок добровільних внесків (та процентів з них), які свого часу зробив все той же генерал-аншеф П. А. Текелій.

Отже — Січ ліквідовано. Але Січ жива! Жива вона і в пам'яті народній — про що свідчать цюгоричні події, пов'язані із святкуванням 500-ліття виникнення козацтва на Україні. Жива Січ і в легендах, переказах, думках, піснях народних. До речі, у багатьох історичних піснях йдеться про події часів козащини у нашому краї. Це такі пісні, як «Ой над Бугом над рікою», «Ой, за річкою та й за Синюхою», «В одно время під Єлисаветом много орлів ізліталось» тощо.

Наприкінці 80-х років минулого століття бував на Єлисаветградщині відомий історик, дослідник та літописець запорізького козацтва Дмитро Іванович Яворницький. Майбутній академік спілкувався з людьми, вивчав їх побут, звички, записав тут багато пісень. У 1889 році в «Єлисаветградском вестнике» друкувалися праці вченого «Ілля Муромець у пересказі малоросійського сліпця» та «Присказка до нухачів». Відомо, що Д. І. Яворницький листувався з єлисаветградським діячем П. З. Рябковим. 1902 року Яворницький брав участь у археологічних розкопках в Олександрійському повіті.

П. КИЗИМЕНКО, старший науковий співробітник Кіровоградського краєзнавчого музею.

Р. С. Але сказане пі в якому разі не означає, що місто повинне носити явесь ім'я, крім історичного. Місто, я гадаю, має називатись Єлисаветград.

Розлучаються двоє, розпадається сім'я. Звісно, це завжди трагедія — для неї, для нього. Але якою болісною на довгі роки раною стає розлучення, якщо залишаються діти, однаково любими батьком і матір'ю! Мудрі люди в таких випадках кажуть: розлучаються один з одним, а не з дітьми. Тож і радять батькам: прислухайтесь один до одного, виховуйте разом своїх рідних дітей. Застерігають: сліпа ворожнеча батька чи матері може скалічити дитячу душу. Та, на жаль, далеко не всі подружжя прислухаються до цих слів. Одні не хочуть, інші не можуть переступити через особисті образи, а діти при цьому страждають. Іноді між батьками йде навіть боротьба за них.

Як тоді бути? Звернутися за допомогою до опікунської ради, суду, щоб силою закону астановити справедливість! Але хіба завжди можуть офіційні рішення чи постанови розставити крапки над «і» в делікатній справі людських стосунків!..

Можливо, когось із сьогоднішніх читачів ця розповідь підштовхне до роздумів, а хтось, втрапивши віру розплатити цей «горділ в'язол», посилає нам крик про допомогу.

Життя тут іноді повертає так, що не придумаєш силою уяви. Ось що розповів мені знайомий молодий чоловік.

«...Якось років три тому на зупинці автостанції я звернув увагу на молоду жіночку. Вона тримала біля грудей немовля і гірко-гірко плакала. Та так, що нічого і нікого не помічала навколо себе. Я майже підхопив малю, коли вона однією рукою не змогла його втримати, бо другою втирає слюзу, в яких тонули її очі. Допоміг їй іستی в автобус, спробував заспокоїти. З'ясувалося, що чоловік її пияк, зраджував у неї на очах... Тому вирішила їхати у село до своїх батьків. (До речі, я теж з того села). Тижнів три ходив сам не свій біля її хати. Хотілося чимось зарадити. Зізнаюсь, сподобалася мені ця Ніночка, що там вже й говорити. Таки зустріч ту, про яку тільки мріяв. Частенько заходив до подвір'я, де забавлялася з дитинкою. Минуло небагато часу. Цей же її синок до мене звик: як побачить — одразу рученятка свої простягає. Ну така ж любя дитина! Полюбив його і його матусю. А згодом ми жили разом — дружино, у злагоді. Синок уже став татком мене звати. Та й чий же тепер він, як не мій?.. От тоді і з'явилася горе.

Знайшовся рідний батько моєму синку. Бач, згадав про свої батьківські права. А хіба не той батько, біля якого дитина росте доглянута?.. Я знаю, що мушу боронити своїх рідних від сторонньої людини, яка здатна тільки порушити спокій сім'ї. Але як? Що робити? Коли міркую, то таке на думку спадає, що аж страшно стає...»

А ось іще одна невесела розповідь Анжели Б. з Новоукраїнського району: «У 14 років вийшла заміж, треба сказати, непередчасно, він мене просто переслідував. Так уже склалася моя доля. Відгуляли весілля. Не розписувалися, бо роки мої не дозволяли... Він старшим був за мене на десять літ. Вирішив забрати мене

на Північ, у місто Нижньогартівськ. Заперечити йому, щоб не їхати так далеко від свого краю (я навіть у своєму райцентрі не була), не могла. Розуміла, що тепер його дружина і перед людьми, і перед богом. А тому, як кажуть, куди голка, туди й нитка. Та вже з першого дня чоловік став принижувати мене, знущався, виривав коси, які так подобалися моїй мамі. Але я нікому про це не зізнавалася, навіть листа не писала. Мама часто замовляла мені розмови по телефону, цікавилася моїм життям, але я говорила, що все добре, що Іван шанує. А мої очі заливалися слізьми, серце обпикалося кров'ю. Чоловік же вважав мене ледою, а куди і хто мене прийняв би на роботу у чотирнадцять років? Я все була поруч зі свекрухою, що могла, допомагала їй по господарству. А згодом ще й завагітніла. Що залишалося

робити? Народила йому сина. Гадала, що ставлення до мене зміниться на краще. А воно ще гірше стало. Дійшло до того, що й свекруха зі своєю донькою стали рукам волю давати. А чоловік робив вигляд, ніби й не бачить. Піду у якийсь закуток, приголублю дитинця і виплачусь... Тим лише й заспокоювала себе, бо була на чужині самотньою. Мій чоловік не проти був добре повеселитися у гучній компанії... Я мовчала. Знову вагітність, бо не знала як і боялася робити це... Так і другий син у нас з'явився. А життя спокійного як не було...

Ось так усі чотири роки я провела на Півночі. Потім чоловік поїхав на Кіровоградщину в Бобринецький район і там одружився. Знову відсвяткував весілля, а мене залишив з двома дітками на чужині. Не стерпіла, відправила матері телеграму, щоб приїхала і забрала нас. Мама прилетіла і ми нишком втекли на літак, аби свекруха не наздогнала зі своїми «фашистами»... Та коли почула чоловік, що я біля своєї матері, то зіграв чудову роль. Став вибачатися, проситися, аби зійти з ним. Приїхав у село ввечері легковою машиною — запам'ятала тільки її номер 18—48. Зловив мене з дітками, вкинув у машину. Вивіз за село, мене випхав, даючи волю рукам, і швидко з дітьми втік. Звичайно, я з духом бігла через усе село, кричала, плакала. Сказала матері і родичам. Але спочатку звернулися до дільничних міліціонерів. Одного не було вдома, пішли до іншого. Той зателефонував в райвідділ міліції, а там відповіли: «Ідьте в Кіровоград до Кіровського РВВС, я передам усе туди, можливо, знайдуть...» Ми не гаючи часу, були в Ленінському, Кіровському РВВС, і на залізничному вокзалі, в аеропорту, але знайти діток так і не вдалося. Хто ж спроможний допомогти повернути моїх діток? Одному лише рік, а другому — два роки? Зверталися і до начальників районного відділу міліції, і до юриста. У Кіровограді були і в юриста УВС, але, на жаль, нам відмовили допомогти відшукати дітей.

Мотивують тим, що у нього є право на них, мовляв, відібрати у батька дітей неможливо. Та неже цей закон може існувати для материнського серця, для матері, яка виношувала і народила крихіток на світ божий? Чому у матерів-зозул не відбирають дітей, не позбавляють материнства? А за віщо мені така кара? Чим я провинилася перед богом і перед людьми?

У мене не склалася доля щасливою. І хоч мені сьогодні вісімнадцять років, але від долі щасливої я відрикаюся. Моє життя і щастя у дітях моїх! Допоможіть повернути мені їх!

Чи є де такий закон, який допоміг би здійснитися бажанням цих людей — адже моральне право на це вони мають, вони не скоїли нічого лихого. Напизки, страждання завдано їм. То чи є такий закон? Може, ви підкажете, шановні читачі?

Леонід САВИЦЬКИЙ.

Що шкідливого зробили

РУХІВЦІ?

ДО РЕДАКЦІЇ ЗАХОДЯТЬ І ЗАПИТУЮТЬ: РУХ — ЦЕ ДОБРЕ ЧИ ПОГАНО! В РЕДАКЦІЮ НАДХОДЯТЬ ПОДІБНІ ЛИСТИ. Ось один з них:

«Шановний «Молодий комунар»!

Читаю газету років три, хоча і не передплатувала — рідко якого номера за цей час у мене нема. Газету люблю (хоча не зовсім належу до молодих комунарів — 1955 р. н.), з повагою ставлюся до людей, що в ній працюють.

Називатиметься газета «МК» чи змінить назву, для мене це не суттєво — головне в ній зміст і оформлення. Шанувати газету ще більше, якщо найближчим часом на сторінках її чорним по білому буде написано, що саме для Кіровограда корисного або шкідливого зробили «рухівці». Якщо впоодісте такими даними, напишіть. Якщо ж ні, то візьміть, будь ласка, інтерв'ю у голови Руху нашого міста...»

З повагою — Марта Черниченко.
м. Кіровоград.

Отже — інтерв'ю нашого кореспондента з головою Кіровоградського міського осередку Руху **ВАСИЛЕМ БОНДАРЕМ**.

КОР. Василю, нині в наших читачів ще більше, ніж раніше, підвищився інтерес до Руху. Про цю ор-

ганізацію поширюються різноманітні чутки (як і рік тому), іноді вони переростають у плітки, а це не на користь рухівцям. Що скажеш про це?

В. БОНДАР: Рух — це закономірність нашого сьогодення життя. Народився, як ви знаєте, він у муках, дуже монополістично на істину не хотілось, аби була в Україні організація, яка має інший, ніж Компартия, погляд на нашу будучину, на перетворення, які слід негайно проводити в життя. Минув рік з часу установчого з'їзду Руху. І хто стежить за політичними подіями в Україні, той знає: не мали б ми ні Закону про мови, ні Закону про вибори, ні Декларації про державний суверенітет України саме такими, які вони є. Це документи далеко не ідеальні, але що це крок до демократичного суспільства — це, по-моєму, всім ясно. Саме завдяки Рухові.

Наша міська організація не багаточисельна (близько сотні), але прихильників, особливо з молоді, багато. Не всі з них можуть сьогодні стати членами Руху (а ним може стати представник будь-якої спілки, асоціації, партії, в тому числі й комуністичної, якщо тільки підтримує статут і програму Руху, наші прагнення до побудови демократичної

держави України), багато тримає на прив'язі квартирка, невласнозв'язність, заробітна плата, якісь там дрібні пільги, та найбільше — страх, який сидить у наших душах, загнаний роками репресій, доносів, голодоморів...

Керівники ж учорашнього дня вміло використовували цей страх, аби надовше протриматися. Для цього вони не цураються найогидливіших, найбрудніших пліток про Рух та інші молоді політичні партії.

У такій атмосфері працювати важко. Але нас тримає віра й переконання, що тільки в демократичному суспільстві наш порятунок.

КОР. І що ви робите сьогодні?

В. Б. Насамперед — пропаганда ідей Руху. В першу чергу — ідеї незалежності України. Піднімаємо національну свідомість українського народу — українців, росіян, євреїв, молдаван... Представник кожної нації, який живе на Україні, має усвідомити: тільки тоді, коли ми будемо самі користуватися багатствами нашої землі, а не віддавати все Москві, аби вона нам же потім відлила якусь частку нашого ж — тільки тоді можемо сподіватися на завтрашній добробут.

Ми говоримо про це на мітингах, на зустрічах з представниками місцевої

влади, дискутуємо з нашими опонентами, розповсюджуємо демократичну офіційну й неофіційну пресу, донедавна випускали свою газету «Думка»... Намагаємось впливати й на рішення міської Ради через депутатів, членів Руху й всього демократичного блоку.

КОР. Багато читачів, як про це засвідчив лист Марти Черниченко, не знають, що Рух робить корисного і чи взагалі його діяльність корисна. Говорять багато, що ця організація навіть приносить шкоду. Так що саме для Кіровограда корисного або шкідливого зробили рухівці?

В. Б. Вертаюся до сказаного. Пропагувати свої ідеї нам не просто. Один з прикладів (про це писала ваша газета) — як нас приймали у Знам'янці. Є сили, які успішно поки що поширюють про Рух дезінформацію, наклепи, злісні брехні. Того ж дня, 30 вересня, після конференції у Чорному лісі, до нас підійшла молода жінка: «Ви сякі-такі, нащо ви мого сина залучили до своєї організації, він же з маленького нікого й пальцем не зачепив, а ви його агітуєте різати комуністів, виганяти з України євреїв і росіян, а я росіянка...» Хто цій жінці в іс у вуха такі страшилки, провокаційні слова й думки? Коли я розповів їй, як

нас приймали керівники міста, як ми в оточенні міліції серед лісу змушені були проводити конференцію, розповів про наміри Руху — вона вибачилася.

І це лиш один приклад. Наша пропаганда — мирна. Наша боротьба за демократію — парламентська, в рамках законності. Але ми не потуратимемо, якщо хтось цей закон порушуватиме.

Діяльність наша не лиш мітингова. Це й просвітницька (уроки народознавства у школах, виступи в трудових колективах). Іздили ми на 500-річчя Запорізької Січі — понад 30 земляків. Влаштуємо концерти просто неба для людей. Брали участь у телемарафоні, перерахувавши свої двомісячні грошові внески у фонд дітей-сиріт. Дівчі упорядковували Хутір Надію на своїх суботниках.

КОР. І все-таки — Рух чимось шкодить! Приміром, мітинги проводять у робочий час, людей відволікає, закликає до страйків, непокорі...

В. Б. 27 вересня, у парку 50-річчя Жовтня міського партії провів мітинг. Людей із заводів і фабрик звозили автобусами. Мітинг проходив у робочий день, у робочий час. Хто ж шкодить? Ми всі свої заходи проводимо лиш у позаробочий час, у вихідні. А щодо непокорі...

Так, цей мирний шлях боротьби Рух і надалі використовуватиме. Скажімо, як можна терпіти порушення республіканського закону про проходження юнаками нашої республіки служби за межами України? Терпець уривається, і всі чесні люди, матері насамперед, підуть пікетувати військкомати, виконком Рад, бойкотувати призов у армію...

КОР. Думаю, читачам буде цікаво дізнатися про твій виклад у справі міської організації Руху.

В. Б. Я координую діяльність осередків Руху у місті, а як виконавчий секретар крайового Руху — і в області. Чисто функціональні обов'язки: зустрічі з представниками влади, керівниками закладів, угоди, договори тощо. Організація суботників, подорожей, інформаційних стендів, мітингів — значною мірою лежить на мені. Телефон — 22913 — невагає з раннього ранку до пізнього вечора. Нерідко запитують люди й те, що не в компетенції нашої організації — допомагаю знайти двері, в які треба стукати. Врешті, це обов'язок кожного учасника Руху, кожної людини, яка живе не за законами класової боротьби, а порядності, чесності, відкритості.

Інтерв'ю брав
Ю. ЯРОВИЙ.

ШТРАУС У ЦЕХУ

Люди в робочих спеціалках зайняті своєю буденною роботою в заводському цеху. І ось заходить інструктор-методист з виробничої гімнастики: — Приготуватися до фізкультурозміжки. Звучать вальси, інші мелодії. Робітники виконують фізичні вправи. Для бадьорості.

...А це вже вони, інструктори-методисти з виробничої гімнастики з 14 областей України зібралися в Кіровограді у залі готелю «Турист» на черговий республіканський огляд-конкурс «Кращий за професією». Серед його лауреатів названо і представників Кіровограда — Надію Галенко з об'єднання «Продтовари» та Людмилу Арсеньєву з ВО «Червона зірка». А Ігор Сидоров (Ленінський промторг) став другим призером в особистому заліку.

Кіровоградцям було чому похитися і в наших гостей, котрі продемонстрували гарні теоретичні знання та цікаві комплекси вправ.

На знімках: виступає Ігор СИДОРОВ; сестри Тетяна та Ірина НАЙМИТЕНКИ (м. Черкаси, — перша з них очолила турнірну таблицю конкурсу), цікава програма і в черкашанки Ірини САВЧЕНКО.

Фото В. ГРИБА.

КАРНАСУТРА

(Продовження. Початок у №№ 29—35, 40, 41, 45—51).

Такої ж думки святий Томас та чимало інших видатних теологів, особливо якщо мова про пози ретро.

Погляди донтора Дебі, «Гігієна мужчини і жінки»:

«Усі пози, що сприяють заплідненню, дозволені, а всі, що цьому перешкоджають, мають бути заборонені. Отже пози сидячі, небалі, лінійні розминаються з природними. Стояча поза, найбільш виснажлива, наразі неможливо молодого чоловіка на тяжкі наслідки — конвульсії чи паралич ніг.

Поза ретро має бути рекомендована у випадку вагітності чи повноти жінки, а також коли чоловічий член недостатньо довжини. Якщо ж він, навпаки, надто довгий і може пошкодити шийку матки, мужина має обмежити глибину його введення за допомогою кільця. Нині в основі члена накладають науковий кружалець потрібної довжини; його легко знімати й одягати. Якщо такого немає, каже Венетт (колонія 1696), жінка легко може допомогти власною рукою».

РОЗДІЛ 3: ПОЗИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЛИШЕ РОЗКІШ

Коли мужина і жінка з'єднуються у стоячій позі, спираючись одне об одного або об стіну чи колону, це зв'язок з опорою.

Коли мужина, спираючись на стіну, тримає на з'єднаних долонях жінку, що сидить на них, у той час, як вона, замикаючи йому за шию руки, стискає його стегнами в талії і надає тілу рух, відштовхуючись від стіни ногами, — такий зв'язок називається підвішеним з'єднанням.

Можна також наслідувати акт пса, козла, лані, постави і блискавичне проникнення віслюка чи нота, сніг тигра, тертя вепра або покрива нобіли жеребцем, чинячи так, як різні тварини зі своїми самками.

Зв'язок мужини з двома жінками. Коли мужина одночасно пестить двох жінок, це називається подвійним зв'язком. Таке можливе тоді, коли дві жінки, ле-

жачи одна на одній на краю ліжка, мов двоє коханців, зв'язують ноги; лінга по черзі проходить з одного йони до іншого з поперемінними поштовхами раз спереду (ректо), раз іззаду (ретро).

Одноточний зв'язок з багатьма жінками зовуть зв'язком із стадом корів.

Існує також зв'язок у воді: це зв'язок слона з кількома самками, який, говорять, практикується виключно у воді; зв'язок з багатьма козами, з багатьма газелями: це значить, що мужина повторює з багатьма жінками такі ж акти, що й звірі зі своїми самками.

У Граманері мужини оволодівають по черзі або всі разом жінкою, яка може виявитися дружиною одного з них. Жінка лежить на одному з них, інший виконує зв'язок лінги з йоні, третій оволодіває її устами, четвертий стискає її міцно в талії; діючи подібним чином, користуються по черзі різними частинами її тіла.

Схоже буває, коли багато мужин знаходяться у товаристві однієї куртизанки або коли є лише одна куртизанка на велику кількість мужин.

Протилежним чином можуть діяти куртизанки з королівського гарему, якщо якимось чином заманюють до середини мужину.

На півдні Індії практикують також зв'язок сороміцький, себто, вводять лінгу до ануса.

Наступний уривок містить висновок на цю тему: «Запопадлива людина примножує види з'єднань, наслідуючи плазунів і птахів; ці різноманітні способи практикуються відповідно до звичаїв кожного краю та вдоволення кожної особи, пробуджують у жінок любов, відданість та волю».

АПЕНДИКС ДО РОЗДІЛУ 3

Зв'язок двох мужин з однією жінкою в поезії Марціаліса. «Двоє галанти уранці зустрілися у Фліс, котра задовольнила обох зразу: один узяв її спереду, інший — іззаду».

СОДОМІЯ. В Індії ця прантина через нечистоплотність, що пов'язують із нею, не дуже поширена. Розповідали про мусульман, виявляючи до неї звичку. Навряд чи йшлося лише про сороміцький зв'язок між мужиною і жінкою; він не такий непристойний, як досконала содомія (так теологи називають зв'язок із хлопцем).

Отець Гуру, ст. 434: «Досконала содомія несхожа на недосконалу, оскільки у першому випадку мужина схильний до тієї ж статі і протиприродно, а у другому — лише проти природи».

Перша носить грецьку назву «філопедія» — «любов до молодих хлопців».

Відомо, якою популярністю користувалася філопедія

у греків та римлян. Анакреон писав поезії, присвячені Батиллосові, відомий також вірш Вергілія: «Пастор Норидон палав коханням до красивого Алекса».

З-поміж латинських поетів, які оспівували любов, єдиний Овідій мовчить на тему хлопчиків. Катулл і Тібулл виявляли прихильність як до своїх хлопчиків, так і коханок.

Катулл: «Довіряю тобі, Аурелію, мою любов і маю скромне прохання: якщо ти коли шунав невинного, вшануй невинність мого хлопця. Не боюсь тих, хто в залагодженні своїх справ туди-сюди бігає вулицями, — боюсь тебе і твого члена, небезпечного для гарних і брудних хлопців. Можеш використувати його доволі де і коли хочеш, якщо знайдеш охочого, але прошу зробити виняток для цього одного хлопця».

Коли ж недобра думка і надмірний шал схилив тебе до такого злочину, щоб дорого мені людину заманити до пастки, біду маєш долю, нещасний: тобі зв'яжуть ноги, а в розкритий задок увіпхнуть рибу-голова і редьку».

Тібулл читає лекцію коханцю молодих хлопців («Елегії»): «Прояви багату фантазію щодо предмету твоєї любові. Щоб товаришувати йому в дорозі, не лянсь атомливого шляху, спеки, негоди. Якщо прагне переплисти голубу воду, халай за весло. Якщо хоче пофехтувати, вправляйся з ним легкою рукою і часто оголошуй свій бік, тоді зможеш крадькома його поцілувати, він дозволить тобі, повагавшись. Незабаром на твоє прохання даруватиме тобі цілунки, зрештою, сам кинесться тобі на шию».

На жаль, молоді хлопці мають звичку домагатися подарунків. Діти, кохайте вчених поетів, золото не може панувати над музами. Хай варвар глухий до її голосу, що торгує своєю любов'ю, буде прив'язаним до колісниць Цибелі і жорстоко скалічиться при звуках фригійської флейти».

Сама Венера хоче слухати солодкі слова, вона також цікавиться скаргами коханця та його слізьми». Луціан у відомому діалозі «Любові богів» доповнює ці науку описом знайдування: «Починається з торкання кінчиками пальців оголених місць, далі ведуть рукою по всьому тілу так, щоб не натрапити на опір; зрештою пробують його поцілувати, але спочатку уста невинно торкаються уст приятеля і не відступають, поки цілком не прийнуть до себе, все ж не викликаючи підозр».

(Далі буде).

3 17 по 23 грудня

понеділок

17 ГРУДНЯ

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей «Соль, мі, соль». 16.40 — ДЕНЬ ЗА ДНЕМ. (Кіровоград). 17.00 — Співає ансамбль «Барвінок». 17.30 — «На Київській хвилі». Інформаційний випуск. 18.00 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На другій сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — «На темному боці Місяця». Художній телефільм. 1 серія. 9.35 — «Після комунізму». Документальний телефільм. 9.55 — Відкриття IV З'їзду народних депутатів СРСР. 12.30 — Час. 16.30 — ТСН. 16.45 — «Ми і економіка». «КамАЗ» сьогодні. 17.30 — Дитяча година (з уроком французької мови). 18.30 — Час. 19.00 — Політичні діалоги. Іслам і політика. 19.30 — Ф. Менделєєв. Концерт № 1 для фортепіано з оркестром. 19.55 — Актуальне інтерв'ю. 20.05 — Художній телефільм «Всі ріки течуть». 1 серія. 21.00 — Час. 21.40 — Хореографічні мініатюри Л. Янобсона. 22.15 — Колаж. 22.20 — Авторське телебачення. 23.35 — ТСН. 0.00 — На чемпіонаті світу з шахів. 0.15 — «Не термінова весна». Телефільм. 2 серія. 1.20 — «Бал у Савойї». Телефільм. 1 і 2 серії.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Без мене...». Науково-популярний телефільм. 8.35, 9.35 — Світ, що нас оточує. 2 клас. Коли відкривається завіса. 8.55 — Італійська мова. 9.25 — «У пошуках Мнемозіни». Науково-популярний телефільм. 9.55 — Відкриття IV З'їзду народних депутатів СРСР. 17.00 — «Лелечення». Мультфільм. 17.05 — Телестудії міст РРФСР. «Вчитель». Зустрічі в середній школі с. Мухен (Хабаровськ). 17.35 — Телевізійний музичний абонемент. «Віртуози». 18.25 — Колаж. 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — І Міжнародний фестиваль грузинської народної пісні. 19.25 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна Фінляндії — збірна Канади. В перерві — 20.05 Вечірня казка. 21.40 — На IV З'їзді народних депутатів СРСР.

вівторок

18 ГРУДНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — О. Дударев «Історія Майстра і Маргарити». Вистава. 11.40 — Шкільний екран. 11 клас. Українська література. 12.15 — Доброго вам здоров'я. Профілактика і лікування цукрового діабету. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей «Веселка». 16.40 — Говоримо українською. 17.00 — «Закон і ми». Муніципальна міліція. 17.30 — Музей миру (Кіровоград). 19.30 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На другій сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — «На темному боці Місяця». Художній телефільм. 2 серія. 9.40 — Прем'єра документального фільму «Люблю, цілую, чекаю». 10.00 — «Да будет славен тот, хто вдумав любов». Концерт. 10.25 — Мультфільм «Мрія маленького вільнолюбця». «Чарівний ліхтар». «Новорічна пісенька Діда Мороза». 11.00 — Це було... було... 11.25 — Дитяча година (з уроком французької мови). 12.25 — Колаж. 12.30 — Час. 13.00 — На чемпіонаті світу з шахів. 16.30 — ТСН. 16.45 — Здрастуй, музико! 17.30 — «Доктор Айболіт». Мультфільм. 1—5 серії. 18.20 — Вантаж-200. 19.00 — Парламентський вісник Росії. 19.15 — До 75-річчя з дня народження Г. Свиридова. Концерт з творів композитора. 20.10 — Художній телефільм «Всі ріки течуть». 2 серія. 21.00 — Час. 21.40 — Додаток до літературно-художньої програми «Слово». Зустріч письменника В. Кожинова з читачами в Концертній студії Останкіно. 23.40 — ТСН. 23.55 — «Я вам заспіваю». III Московський фестиваль авторської пісні. 0.45 — «Не термінова весна». Телефільм. 2 серія. 1.50 — Спортивна програма. 2.20 — Творчий вечір композитора Е. Птичкина.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Чудеса в Торонто». Науково-популярний телефільм. 8.35, 9.35 — Географія. 8 клас. Земельні ресурси СРСР. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — Біологія. 6 клас. Значення листя. 10.55 — Розминка для ерудитів. 12.00 — Сеанс повторного телефільму. «Що сталося з моїм татом». 13.15 — Ритмічна гімнастика. 14.55 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна Швеції — збірна ЧСФР. 17.30 — «Півгодини у білоруському селі». 18.00 — Ритмічна гімнастика. 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — Колаж. 19.05 — «Вертіналь». Прем'єра документального телефільму «Перед концертом». 19.25 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна Фінляндії — збірна Канади. В перерві — 20.05 Вечірня казка. 21.40 — На IV З'їзді народних депутатів СРСР.

середа

19 ГРУДНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Кубок СРСР з плавання. 9.50 — Кінокомедія «Діамантова рука». 11.25 — Співають діти. 11.40 — Шкільний екран. 9 клас. Російська література. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей «Сонячне коло». 16.40 — Телефільм «На хуторі, поблизу Черв'янки». 17.05 — ДЕНЬ ЗА ДНЕМ. (Кіровоград). 17.30 — «ВЕСЕЛКА» ПАВЛИСЬКИ НАЗКИ. (Кіровоград). 18.00 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.05 — На другій сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — «На темному боці Місяця». Художній телефільм. 3 серія. 9.35 — Здрастуй, музико! 10.20 — Камера дивиться у світ. 11.20 — «Казна для Наташі». Мультфільм. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Час. 16.30 — ТСН. 16.45 — Грає Е. Грач (скрипка). 17.30 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 18.30 — Час. 19.00 — Актуальне інтерв'ю. 19.10 — «Доктор Айболіт». Мультфільм. 6 серія. 19.20 — Союзний договір — шлях до згоди. 20.05 — Хвилини поезії. 20.10 — Художній телефільм «Всі ріки течуть». 3 серія. 21.00 — Час. 21.40 — Е. де Філіппо. «Італійські анекдоти». Прем'єра фільму-вистави Ленінградського театру «Експеримент». 23.15 — Колаж. 23.20 — «Сходились». 0.35 — ТСН. 0.50 — На чемпіонаті світу з шахів. 1.15 — «Дубровський». 1 серія. 2.20 — «Заспіваймо, друзі!».

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Ен-ли-Кебен» і Мухтар Ауєзов». Науково-популярний телефільм. 8.35, 9.35 — Природознавство. 3 клас. Наші пухнасті друзі. 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Література. 7 клас. М. Некрасов. «Мороз, Червоний ніс». 11.05 — Зірки «Альтаїра». 12.05 — Сеанс повторного телефільму «Чекано і сподіваюсь». 2 серія. 13.10 — Ритмічна гімнастика. 14.55 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна Чехословаччини — збірна Фінляндії. 17.30 — «Кінопубліцистика союзних республік». Прем'єра документального телефільму «Посткриптим до першого Денрета». Фільм-роздум про долю селянства. 18.25 — Колаж. 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — Колаж. 19.05 — Співає В. Готовцева. 19.25 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна Швеції — збірна Канади. В перерві — 20.05 Вечірня казка. 21.40 — На IV З'їзді народних депутатів СРСР.

четвер

20 ГРУДНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Наші гості. 10.15 — Телефільм «Уроки музики». 10.35 — Шкільний екран. 10 клас. Історія УРСР. 11.05 — Кубок СРСР з плавання. 11.40 — Шкільний екран. 8 клас. Українська література. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей «Веселка». 16.25 — Республіканська фізико-математична школа. 16.55 — «Спадщина». Відроджений театр Гната Хоткевича. 17.40 — Музичний фільм «Роздум». 18.00 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Депутатський канал. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На другій сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — «На темному боці Місяця». Художній телефільм. 4 серія. 9.45 — Ілюзійний атракціон. 10.05 — У світі тварин. 11.05 — «Нишениковий злодій». Мультфільм. 11.25 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 12.25 — Колаж. 12.30 — Час. 13.00 — На чемпіонаті світу з шахів. 16.30 — ТСН. 16.45 — Несподіваний ракурс. Екологія і КДБ. 17.00 — Походи чемпіонів. 17.45 — Круглий стіл у товаристві «Знання». 18.30 — Час. 19.00 — «Доктор Айболіт». Мультфільм. 7 серія. 19.10 — ...До шістнадцяти і старші. 19.55 — Запам'ятай пісню. Для дорослих і дітей. 20.05 — Художній телефільм «Всі ріки течуть». 4 серія. 21.00 — Час. 21.40 — За введеннями МВС. 21.55 — Концерт з Рима за участю П. Доміно, Л. Паваротті, Х. Маррераса. 23.50 — ТСН. 0.15 — «Дубровський». Телефільм. 2 серія. 1.20 — Головні міста Росії. Про Петербург і Москву. 1.45 — Вас запрошує Софія Ротару.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 9.25 — «Автопортрет». Науково-популярний телефільм. 8.35, 9.45 — Природознавство. 2 клас. Зима прийшла. 8.55 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Біологія. 8 клас. «Жахлива ящірка» і її нащадки. 11.05 — Російська мова. 12.05 — Сеанс повторного телефільму «Чекано і сподіваюсь». 2 серія. 13.10 — Ритмічна гімнастика. 14.55 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна Чехословаччини — збірна Фінляндії. 17.30 — «Кінопубліцистика союзних республік». Прем'єра документального телефільму «Посткриптим до першого Денрета». Фільм-роздум про долю селянства. 18.25 — Колаж. 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — П. Чайковський. Концерт № 3 для фортепіано з оркестром і бемоль мажор. Таір № 75. 19.25 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна Канади — збірна СРСР. В перерві — 20.05 Вечірня казка. 21.40 — На IV З'їзді народних депутатів СРСР.

п'ятниця

21 ГРУДНЯ

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.15 — «Земля моя». «Як вилінувати місто». 17.00 — «У НЕДІЛЮ ВРАНЦІ». ПОВТОР ВІД 4 Листопада. (Кіровоград). 18.00 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — На другій сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — «Плеяда». Художньо-публіцистична програма.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — «Дід Мороз і літо». «Скарбничка». Мультфільми. 9.05 — Сходились до Парнасу. 9.20 — Додаток до літературно-художньої програми «Слово». Зустріч письменника В. Кожинова з читачами в Концертній студії Останкіно. 11.20 — І. Стравінський. Симфонія у 3-х частинах. Виконує Гамбурзький оркестр «Академія». 11.45 — ...До шістнадцяти і старші. 12.30 — Час. 16.30 — ТСН. 16.45 — «Мальта. Свято дружби». Про місячний російської культури на Мальті. 17.20 — Грає московське тріо. 17.45 — Якщо вам після... 18.30 — Як поділити мільярди. 19.30 — «Золота антилопа». Мультфільм. 20.00 — «Від» представляє: «Програма 500». Капітал-шоу «Поле чудес». 21.00 — Час. 21.40 — В уряді СРСР. 21.50 — Це було... було... 22.10 Колаж. 22.15 — «Від» представляє: «Погляд». «Веді», MTV. В перерві — 23.55 — ТСН. 1.30 — «Дубровський». Телефільм. 3 серія. 2.35 — «Юнона» і «Авось». Фільм-вистава. 4.00 — «Тільки одна зустріч». Пісні Ю. Антонова.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 «Фяамінго». Науково-популярний телефільм. 8.35, 9.40 — Література. 5 клас. М. Лермонтов. «Бородіно». 9.00 — Англійська мова. 1 рік навчання. 9.30 — «Реберсінг». Науково-популярний телефільм. 10.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Література. 6 клас. В. Короленко. «Діти підземелля». 11.05 — Віоліфіна. 12.05 — Сеанс повторного телефільму. «Шістнадцять дівчат з шістнадцяти міст». 14.55 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна Фінляндії — збірна Швеції. 17.30 — Фігурне катання. Чемпіонат СРСР. Парне катання. Довільна програма. 18.15 — Колаж. 18.20 — Хоккей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Збірна СРСР — збірна ЧСФР. В перерві — 20.00 Вечірня казка. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.40 — На IV З'їзді народних депутатів СРСР.

субота

22 ГРУДНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — На хвилі дружби. 10.20 — Вистава. 12.25 — Доброго вам здоров'я. Рецепт доктора І. Йотова. Обережно: СНІД. 13.15 — Новини. 13.25 — «Живе слово». 14.15 — Прем'єра телефільму «Жити на семи октавах». 14.55 — «Квітнуть троянди на холсті». Рекламний фільм. 15.10 — Все про кіно. 16.30 — Концерт групи «Аванс». 17.00 — Художній телефільм «Труфальдіно із Бергамо». 1 серія. 18.10 — Виступ ансамблю танцю «Політ». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Дзвони Чернібиля». Забезпечення чистими продуктами харчування. 20.30 — Анонс нової науково-підсвідомої програми. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Теледебют». Співає Лауреат Міжнародних конкурсів В. Луцькевич. 21.40 — Художній фільм з субтитрами «Пригода в Утиноозерську». 22.50 — Вечірній вісник. 23.30 — Чемпіонат СРСР з гандболу: «Галичанка» (Львів) — «Карпати» (Ужгород).

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Мама, тато і я. 9.00 — Творчість народів світу. 9.45 — Очевидне-неймовірне. 10.45 — «Бурда моден» пропонує... 11.15 — «Майстри екрана». «Безмалісна правда Клода Ланцмана». 12.30 — ТВО «ЕОМ» представляє: «Чого коштує ідея?». 13.15 — Партнер. 13.45 — Фотоконкурс «Земля — наш спільний дім». 13.50 — Прем'єра документального фільму «Ринки світу». «Позовнення до біржі». (Франція, Англія). 14.50 — Фільми режисера Я. Фріда «Двадцять чотирьох». 16.25 — Хвилини поезії. 16.30 — «Щасливий випадок» у Флориді. 17.30 — Міжнародна панорама. 18.15 — Прем'єра художнього телефільму «Посередник». 1 і 2 серії. В перерві — 19.35 — Парламентський вісник Росії. 21.00 — Час. 21.40 — Мультфільми для дорослих «Лисиця-будильник», «Гуморески». 22.00 — Що? Де? Коли? Випуск 3. 23.00 — ТСН. 23.15 — Всесвітній музичний приз Монте-Карло. 1.25 — На чемпіонаті світу з шахів. 1.40 — «Дубровський». Телефільм. 4 серія. 2.45 — Аншлаг, аншлаги. 3.50 — «Нам рано жити спогадами». Фільм-концерт.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Добрий ліс». Мультфільм. 8.30 — Російська мова. 9.00 — «Плюс одиниця». Програма Російського телебачення. Відеомови. До відродження малочисельних народів Росії. 10.10 — Прем'єра художнього фільму «Алі-Баба і сорок розбійників». 11.20 — «Ному бути на землі господарем». 12.30 — Прем'єра документального фільму «Хто кроне лівую». 13.15 — Програма мультфільмів США. 16.00 — Розмова про медицину. 16.20 — Прем'єра документального телефільму «Ясновидець». Про А. Д. Сахарова. 17.00 — Фігурне катання. Чемпіонат СРСР. Чоловіки. Довільна програма. 17.45 — «Король-паршивець». Мультфільм. 17.55 — Спорт для всіх. 18.10 — Колаж. 18.15 — «Під знаком «Пі»». Частина 1. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Під знаком «Пі»». Частина 2. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.40 — На IV З'їзді народних депутатів СРСР. 0.40 — Фігурне катання. Чемпіонат СРСР. Довільний танець.

неділя

23 ГРУДНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 10.50 — Дж. Пуччіні. «Мадам Батерфляй». Опера-вистава. 12.40 — Новини. 12.55 — Для дітей «Канал «Д»». 14.25 — «Село і люди». Наука і ринок. 15.10 — «Ви нам писали». Музична програма за листами глядачів. 16.10 — Служба солдатська. 17.00 — Художній телефільм «Труфальдіно із Бергамо». 2 серія. 18.05 — Музичний «Вихил». 18.15 — Телеспортсмена. 19.00 — Актуальна камера. 19.40 — Художній фільм «Як гартувалась сталь». (1 серія). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Чемпіонат СРСР з гандболу. «Карпати» (Ужгород) — «Луг» (Москва). 21.40 — Художній фільм із субтитрами «Кінець сезону морозів» (Польща). 23.05 — Вечірній вісник. 23.35 — Чемпіонат України з настільного тенісу.

▲ ЦТ (I програма)

8.00 — Спорт для всіх. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Ти-раж «Спортлото». 9.00 — З ранку раненько. 10.00 — На службі Вітчизні. 11.00 — Ранкова розважальна програма «Бліц». 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Здоров'я. СНІД: небезпека. 13.15 — Педагогіка для всіх. 14.15 — Прем'єра документального фільму «Ринки світу». «Бірка зменшує ризики». (США). 15.05 — Грає симфонічний оркестр Ленінградської філармонії. 15.20 — У світі казок і пригод. Прем'єра мультфільму «Сміх і горе біля Білого моря». 16.30 — Сільська година. Панорама. 17.45 — Прем'єра художнього телефільму «Посередник». 3 серія. 19.00 — І Всеросійський телерадіоонкурс виконавців народної пісні «Голоси Росії». Заключний концерт. 21.00 — Час. 21.40 — Про просте і вічне. 21.55 — П. Чайковський. 100 романсів. 22.10 — Прем'єра лялькового телефільму-концерту «Малпет-шоу». 23 і 24 серії (Великобританія). 23.00 — Колаж. 23.05 — Футбольний огляд. 0.00 — «Мускал». Телефільм. 1 і 2 серії. 2.20 — Танці, танці, танці.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку, ставай! 8.15 — Концерт кримсько-татарського ансамблю «Хайтарма». 9.00 — Прем'єра документального телефільму «Збіднення» з циклу «Земля тривоги нашої». 9.25 — Танцює і співає Бочай. 10.00 — Клуб мандрівників (з сурдоперекладом). 11.00 — На чемпіонаті світу з шахів. 11.15 — Відеоканал «Радянська Росія». 13.45 — «Все шнереберть». Мультфільм. 14.00 — І Всеросійський телерадіоонкурс виконавців народної пісні «Голоси Росії». 3 тур конкурсу. 17.00 — «Планета». Міжнародна програма. 18.00 — Колаж. 18.05 — «Світ, в якому ми живемо». Фільми режисера І. Селецькіса. «Раймонд Паулс. Робота і роздуми». 19.15 — Фігурне катання. Чемпіонат СРСР. Жінки. Довільна програма. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Фігурне катання. Чемпіонат СРСР. Показові виступи. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.40 — Фігурне катання. Чемпіонат СРСР. Показові виступи. 22.25 — «Умова — будка для собаки». Художній телефільм.

НА
ДОЗВІЛЛІ

ГОРОСКОП НА ГРУДЕНЬ

(Закінчення. Поч. у № 51).

ДІВА

(24.08 — 23.09)

Двоїстий місяць. З одного боку — активність, безліч ідей, натхнення, можливе визнання та винагорода — але все це на роботі. Дома ж — напружена обстановка, проблеми з дітьми, у котрих щось не ладиться. Найкраще взяти ситуацію під контроль з початку місяця, тому що після 15-го важко буде щось виправити. Критична полоса 16—19-го. Незаміжнім та нежонатим Дівам грудень обіцяє багато яскравих вражень, але 17—20-го вони можуть обманутися у своїх сподіваннях.

ТЕРЕЗИ

(24.9 — 23.10)

У грудні вирішиться багато назрілих суперечностей. Це можуть бути клопоти з нерухомим майном, ремонт квартири, тощо. У всякому разі, вас напевне чекає достаток господарських справ і турбот. Активність виправдає себе до 15-го, потім зусилля витратяться марно. У справах можливі затримки та дрібні перепони, але «терпіння і труд все перетруть». Особлива увага до навколишньої обстановки знадобиться 1—3-го та 16—20-го. Поквапливість 30—31-го може скінчитися неприємностями. Якщо запланований далекий шлях, краще не вирушати 2-го та 31-го.

СКОРПІОН

(12.10 — 22.11)

Цей місяць для вас буде поживаленими контактами та різноманітною інформацією (помилкові відомості можливі 17-го та 18-го). Вхідні двері краще відчиняти, не знімаючи ланцюжка: можуть завітати небажані «гості», особливо 1—3-го, 17—19-го та 29—30-го. Протягом місяця ймовірно додаткові грошові надходження. Гнів — поганий порадник 22—24-го, не виключені й сімейні сварки. 18-го та 19-го можливі приступи поганого настрою, песимізму — не намагайтесь їх позбавитись за допомогою алкоголю. Поквапливість у передноворічний день може спричинити травму.

СТРІЛЕЦЬ

(23.11 — 21.12)

Місяць активних грошових витрат, значних придбань, взагалі зміни матеріального стану. Прибутки будуть переважати у першій половині грудня, витрати — в другій. 17—19-го вірогідні необмірковані, невдалі придбання — будьте акуратні та уважні. У передноворічні дні ймовірний виграш (у лотерею, наприклад). У клопотах по господарству 1—3-го та 30—31-го будьте обережні з гострими предметами, горючими та киплячими рідинами, тримайте від них подальших дітей. Протягом усього місяця треба бути обережним у користуванні вогнем вдома й на роботі.

КИРОВОГРАДСЬКІЙ картинній галереї виповнилося 25 років. Але сьогодні тут панує настрій зовсім не святковий — приміщення галереї хочуть забрати віруючі. Наш кореспондент веде розмову із старшим науковим працівником картинної галереї Володимиром Миколайовичем БОСЬКОМ.

— Ішов до вас із метою поздоровити з ювілеєм, дізнатись про плани на майбутнє, але...

— Чому ж, зараз про майбутнє картинної галереї і варто поговорити! Але спочатку, якщо дозволите, кілька слів про ювілей. Мова може йти лише про 25-річчя перебування картинної галереї у Преображенській церкві єдиновірців, але не про дату заснування галереї.

— А хіба у нашому місті до 1965 року була ще якась картинна галерея?

— Так, і не одна. Але їм усім фатально не щастило. Ідея про створення художнього музею народилася ще у 1913 році серед членів найстарішого і найвпливовішого у місті благодійного «Товариства розповсюдження грамотності та ремесел» після проведення 1-ої міської художньої виставки. Ентузіасти почали збирати картини, які надходили із Академії мистецтв, Товариства передвижників та інших місць. Але події першої світової війни, потім революції перешкодили реалізації благородного наміру. Картинну галерею вдалося відкрити лише у 1921 році як складову частину Палацу науки та мистецтв. Потім вона існувала при красномірному музеї до 1944 року. До речі, мало кому відомо, що в окупованому Кіровограді такі заклади культури, як музей і театр, були відкриті для відвідувачів. Вони могли, зокрема, милуватись популярною картинною художника В. О. Волкова «Імператор Петро I відвідує ув'язненого у Петропавлівській фортеці наказного гетьмана Павла Полуботка». Так, того самого Полуботка, навколо скарбів якого зараз точиться стільки розмов. Доля та місцезнаходження цього твору, як і всієї довоєнної збірки картинної галереї, склалася трагічно. Вони зникли у невідомому напрямку, будучи вивезеними німцями або ж розтягнутими по домівках місцевими жителями.

Понад 20 років знадобилося для того, щоб відродити, а точніше створити нову картинну галерею у місті. Але кращого приміщення, ніж Преображенська церква єдиновірців, у 1965 році знайдено не було. За те, що завдяки цьому приречений на знищення храм зберігся, віруючі, звісно, дякувати не збираються, а для картинної галереї потрібно знову шукати нове помешкання — уже четверте за її не таку вже й довгу історію.

— Невже наше місто може залишитись взагалі без картинної галереї?

— Я не схильний згущувати фарби, але така небезпека існує. Річ у тому, що недавно прийнятий Верховною Радою СРСР «Закон про свободу совісті і релігійні організації» передбачає передачу віруючим усіх без винятку культових споруд, які використовуються не за прямим призначенням.

Адже закону на захист культури досі немає! Тож,

думаючи про одне, забули про інше. А це означає, що всі колишні храми, незалежно від того, що в них знаходиться — картинні галереї, зали органної і духовної музики чи музеї атеїзму або навіть овочеві бази і склади, — зрівняні і повинні бути повернені віруючим. Як на мене, то в ідеалі, звичайно ж, потрібно було б приймати одночасно як Закон про свободу совісті, так і Закон про культуру. Ніхто не підраховував, скільки всього закладів культури перебуває у культових спорудах, ніхто заздалегідь не потурбувався про пошук та підготовку для них нових приміщень, не визначені навіть терміни, упродовж яких можна було б поступово і безболісно вирішити це питання. А в результаті маємо те, що маємо: держава нацькувала віруючих на працівників культури, в яких вони вбачають сьогодні ледве не головних винуватців тих нещодавніх злочинів, що чинили з церквою, бо не поспішають звільнити храми божі. Чомусь віруючі не задумуються чи забули, хто це робить і з якою метою, чому в дивом уцілілих церквах розміщували заклади культури?

— Мені здається, що сьогодні ні церква без культури, ні культура без церкви повноцінно існувати не можуть. Тільки об'єднавши зусилля, вони зможуть відродити духовність нашого народу. Та й постраждали вони обидві.

— Ви маєте рацію! Ставлення до культури впродовж багатьох десятиліть загальновідоме. Вона повинна була лише обслуговувати пануючу ідеологію і породжувати міфи. Пам'ятаю, кілька років тому був приголомшений одним повідомленням республіканського радіо. До перекопця соціалізму прямо в його хату прибула агіткультбригада з району і влаштувала концерт. Лозунг «Мистецтво в маси», як бачимо, був доведений до абсурду.

— Мабуть же, за 25 років перебування галереї у Преображенській церкві, незважаючи на «залишковий» принцип фінансування культури, держава і коштів витратила немало!

— Ви знаєте, якщо ми спробуємо підрахувати, скільки витрачено на настилення паркету, дренаж, тепловентилятор, капітальні, профілактичні ремонти приміщення, гранітні сходи і т. п. Цифра вийшла вражаючою — понад 2 млн. карбованців. На ці кошти давно можна було б збудувати нове приміщення для картинної галереї.

— А чи не могли б ви спрогнозувати подальший розвиток подій, можливі варіанти вирішення проблеми?

— Прогнози — річ невдячна. Але в даному випадку зробити це не так важко. Зрозуміло, що віруючі нізащо не відмовляться від своїх прав на Преображенську церкву єдиновірців. Картинна галерея утримується у доброму стані, і щоб відродити в ній церкву, ні багато часу, ні значних коштів не потрібно. А вже не претендують поки що віруючі на ще одну віцілілу у нашому місті культову споруду — колишню Покровську церкву єдиновірців, бо вона в значно гіршому стані, ніж картинна галерея. Значить, затягувати вирішення питання не можна.

Найлегший і тому привабливий і спокусливий спосіб — це перетворення картинної галереї на... склад картин. Робиться це просто. Під тиском віруючих знаходять якусь тимчасову помешкання, куди звозять експонати (понад 2000 творів живопису, графіки, скульптури та декоративно-ужиткового мистецтва), складають їх і обіцяють, що будуть шукати приміщення для експозиції картинної галереї. Цей шлях і означає її загибель. Бо потім ніхто нічого шукати вже не буде. Як кажуть, боронь їх, Боже, від цього!

Але можна зробити по-християнському! По-доброму, якщо вдасться домовитись з віруючими, щоб вони зачекали, проявили терпимість, а їм часом, не зволікаючи, знайти в центрі міста приміщення, відповідним чином обладнати його і побудувати удосконалену експозицію картинної галереї. А відкриття галереї і Преображенської церкви зробити одночасно, в один день. Це і буде означати, що ми віддали, як сказано в святому писанні «Богу Божого, а кесарю кесарево».

Вів розмову Г. ХАРИТОНОВ.

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 74.

НЕДІЛЯ, 16 ГРУДНЯ

10.00 «Попелюшка». Мультфільм.
11.30 «Зоряні війни». 3 серія. США. Фантастика.

13.30, 17.30 «Нінзя-8». Бойовик.
15.30 «Сліпа лють». США. Бойовик.
19.30 «Рекрути». США. Комедія.
21.30 «Місячний гонщик». США. Бойовик. (Агент 007).

ПОНЕДІЛОК, 17 ГРУДНЯ

10.00 «Спляча красуня». Мультфільм.
11.30 «Космічний корабель «Галактика». 1 серія. США. Фантастика.

13.30, 17.30 «Мафія проти нінзя».

Гонконг. Бойовик.

15.30 «Меч з небес». Бойовик.

19.30 «Телеліні». США. Комедія.

21.30 «Ліцензія на вбивство». США. Бойовик. (Агент 007).

ВІТРОК, 18 ГРУДНЯ

10.00 «Єноти і загублена зірка».

Мультфільм.

11.30 «Сайком атакує». 2 серія. США. Фантастика.

13.30, 17.30 «Поліцейська історія». У

головній ролі Д. Чен.

15.30 «Слоун». США. Бойовик.

19.30 «Зайдиголови». США. Комедія.

21.30 «Третє життя не буде».

США. Бойовик. (Агент 007).

СЕРЕДА, 19 ГРУДНЯ

10.00 «Срібні стріли». Мультфільм.

11.30 «Завоювання Землі». Фантастика.

13.30, 17.30 «Молодий майстер кунг-фу».

1 серія. У головній ролі Д. Чен.

15.30 «Кобран». У головній ролі Сильвестр Сталлоне.

19.30 «Свині-2». США. Комедія.

21.30 «План на вбивство». США. Бойовик. (Агент 007).

ЧЕТВЕР, 20 ГРУДНЯ

10.00 «Сила ліній». Мультфільм.

11.30 «Космічний мисливець». Фантастика.

13.30, 17.30 «Молодий майстер кунг-фу».

2 серія. У головній ролі Д. Чен.

15.30 «Солдат». Бойовик.

19.30 «Угору за течією ріки». США. Комедія.

21.30 «Плоть і кров». Історичний фільм.

П'ЯТНИЦЯ, 21 ГРУДНЯ

10.00 «Якось, багато років тому».

Мультфільм.

11.30 «Війна крижаних піратів». Фантастика.

13.30, 17.30 «Мої щасливі зірки». У

головній ролі Д. Чен.

15.30 «Мисливці за Золотою коброю».

США. Бойовик.

19.30 «Школа шахрайства». 1 серія. Італія. Комедія.

21.30 «У пошуках втраченого ковчега». 1 серія.

СУБОТА, 22 ГРУДНЯ

10.00 «Дух зоряного крику». Мультфільм.

11.30 «Вимушена помста». У головній ролі Ч. Норріс.

13.30, 17.30 «Приречена жертва».

США. Бойовик.

15.30 «Слово поліцейського». У головній ролі А. Делон.

19.30 «Школа шахрайства». 2 серія. Італія. Комедія.

21.30 «Індіана Джонс та Храм Делі». 2 серія.

НЕДІЛЯ, 23 ГРУДНЯ

11.30 «Останній дракон». Бойовик.

13.30, 17.30 «Підрозділ «Дельта».

У головній ролі Ч. Норріс.

15.30 «Рембо»-1. У головній ролі С. Сталлоне.

19.30 «Герцогиня та Хитрий Лис».

США. Комедія.

21.30 «Індіана Джонс і останній хрестовий похід». 3 серія.

«Молодой коммунар» — орган Кіровоградського обласного комітету ЛКСМУ (МДС).

На українському мові.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-63; секторів: комуністичного, айськово-патріотичного виховання — 4-66-79; культури, моралі та студентської молоді — 2-29-82; комсомольського життя та економіки — 2-04-84, 4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді — 2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолабораторії — 4-64-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

В. о. редактора

І. КУЦЕНКО.

Друкарня Імени Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 656.

Індент 61103.

Тираж 35 100.